

Uloga projekcije privlačnosti i partnerove responzivnosti u objašnjenju Instagram ljubomore

---

Tudor, Eila

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:356228>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-03**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Diplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Eila Tudor

**Uloga projekcije privlačnosti i partnerove
responzivnosti u objašnjenju Instagram ljubomore**

Diplomski rad

Zadar, 2023.

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Diplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Eila Tudor

**Uloga projekcije privlačnosti i partnerove
responzivnosti u objašnjenju Instagram ljubomore**

Diplomski rad

Studentica:

Eila Tudor

Mentorica:

Izv.prof.dr.sc. Marina Nekić

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Eila Tudor**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Uloga projekcije privlačnosti i partnerove responzivnosti u objašnjenju Instagram ljubomore** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 22. ožujka 2023.

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Definicije ljubomore.....	1
1.1.2. Teorije ljubomore.....	3
1.2. Multidimenzionalna ljubomora	5
1.3. Instagram ljubomora.....	7
1.4. Projekcija privlačnosti i ljubomora.....	9
1.5. Percipirana responzivnost partnera i ljubomora	11
1.6. Povjerenje u bliskim vezama i ljubomora	12
2. POLAZIŠTE I CILJ	14
2.1. PROBLEMI I HIPOTEZE.....	15
3. METODA	16
3.1. Sudionici.....	16
3.2. Mjerni instrumenti	16
3.2.1. <i>Multidimenzionalna skala ljubomore (Pfeiffer i Wong; Kalebić i sur., 2000)</i>	16
3.2.2 <i>Skala Instagram ljubomore (Muisse, Christofides i Desmarais, 2009; Šimičević 2019)</i>	17
3.2.3 <i>Skala percipirane osjetljivosti partnera na vlastite potrebe (Reis i Charmichael, 2006)</i>	18
3.2.4 <i>Skala povjerenja u bliskim vezama (Rempel, Holmes i Zanna, 1985)</i>	18
3.2.5 <i>Privlačnost prema alternativnim partnerima (Neal i Lemay, 2017)</i>	19
3.3. Postupak.....	19
4. REZULTATI.....	20
5. RASPRAVA	25
6. ZAKLJUČCI.....	31
7. LITERATURA	32
8. PRILOZI	41

SAŽETAK

Ljubomora je skup misli, emocija i ponašanja koje slijede nakon gubitka ili prijetnje samopoštovanju i/ili kvaliteti ljubavne veze (White i Mullen, 1989) i istražuje se već nekoliko desetljeća. Novija istraživanja ljubomore se bave takozvanom online ljubomorom, odnosno ljubomorom koja se pojavljuje zbog korištenja društvenih mreža kao što su Facebook, Instagram i Snapchat (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013; Utz i sur., 2015). Cilj ovog istraživanja bio je proširiti znanje o Instagram ljubomori ispitivajući odnos s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom te ispitati jesu li spol, povjerenje u partnera, percipirana osjetljivost partnera na vlastite potrebe i projekcija privlačnosti prediktori Instagram ljubomore. Ovo istraživanje je provedeno na uzorku od 335 sudionika koji su trenutno u ljubavnoj vezi, 293 žene i 42 muškarca. Instagram ljubomora je ispitana modificiranom *skalom Facebook ljubomore* (Šimičević, 2019; Muise i sur., 2009). Osim navedene skale korištena je i *Skala multidimenzionalne ljubomore* (Pfeiffer i Wong, 1989; Kalebić i sur., 2000). U svrhu mjerenja partnerove responzivnosti, povjerenja u partnera, privlačnosti prema alternativnim partnerima i procjene partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima prevedene su skale: *Skala percipirane osjetljivosti partnera na vlastite potrebe* (Reis i Charmichael, 2006), *Skala povjerenja u bliskim vezama* (Rempel, Holmes i Zanna, 1985), *Privlačnost prema alternativnim partnerima* (Neal i Lemay, 2017). Provedene su konfirmatorne faktorske analize za gore navedene skale te je potvrđena njihova originalna faktorska struktura i na hrvatskoj populaciji. Utvrđena je statistički značajna razlika između muškaraca i žena u Instagram i emocionalnoj ljubomori. Žene su bile više ljubomorne. Nije utvrđena statistički značajna razlika između muškaraca i žena u kognitivnoj i bihevioralnoj ljubomori. Utvrđena je statistički značajna pozitivna povezanost Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom. Utvrđeno je da se 9,5% varijance Instagram ljubomore može objasniti putem četiri prediktorske varijable: povjerenje i responzivnost partnera, privlačnosti prema alternativnim partnerima i percepcija partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima. Osobe manjeg povjerenja i niže percipirane responzivnosti partnera, niske privlačnosti prema alternativnim partnerima i koji više percipiraju da njihove partnere privlače alternativni partneri će biti više ljubomorni. Spol se nije pokazao kao značajan prediktor Instagram ljubomore.

Ključne riječi: Instagram ljubomora, percipirana responzivnost partnera, povjerenje u partnera, privlačnost, projekcija privlačnosti, spolne razlike, kognitivna ljubomora, emocionalna ljubomora, bihevioralna ljubomora

The role of projection of attractiveness and perceived partner responsiveness in explanation of Instagram jealousy

SUMMARY

Jealousy complex of behaviors, thoughts and emotions resulting from the perception of harm or threat to the self and/or the romantic relationship by a real or potential rival relationship (White i Mullen, 1989), and is a topic of a lot of reasearch in the past few decades. More recent research on jealousy deals with so-called online jealousy, i.e. jealousy that appears due to the use of social networks such as Facebook, Instagram and Snapchat (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013; Utz i sur., 2015, Šimičević, 2019).The aim of this research was to expand knowledge about Instagram jealousy by examining the relationship with cognitive, emotional and behavioral jealousy and to examine whether sex, trust in the partner, perceived responsiveness of the partner to one's own needs and projection of attractiveness are predictors of Instagram jealousy. This research was conducted on a sample of 335 participants who are currently in a relationship, 293 women and 42 men. Instagram jealousy was tested with a modified *Facebook jealousy scale* (Šimičević, 2019; Muise et al., 2009). In addition to the mentioned scale, the *Multidimensional Jealousy Scale* was also used (Pfeiffer and Wong, 1989; Kalebić et al., 2000). In order to measure the partner's responsiveness, trust in the partner, attractiveness towards alternative partners and assessment of the partner's attractiveness towards alternative partners, the following scales were translated: *Perceived partner responsiveness scale* (Reis and Charmichael, 2006), *Trust in close relationships scale* (Rempel, Holmes and Zanna, 1985), *Attraction to alternative partners* (Neal and Lemay, 2017). Confirmatory factor analyzes were carried out for the above-mentioned scales, and their original factor structure was confirmed in the Croatian population as well. A statistically significant differences between men and women were found in Instagram and emotional jealousy. Women were more jealous. There was no significant differences between men and women in cognitive and bihevioral jealousy. A statistically significant positive correlation between Instagram jealousy and cognitive, emotional and behavioral jealousy was established. It was found that 9.5% of the variance in Instagram jealousy could be explained by four predictor variables: trust and percieved partner responsiveness, attractiveness to alternative partners, and perception of partner's attractiveness to alternative partners. People with less trust and lower perceived partner responsiveness, low attraction towards alternative partners and who perceive more that their partners are attracted to alternative partners will be more jealous. Gender was not found to be a significant predictor of Instagram jealousy.

Key words: Instagram jealousy, percieved partner responsiveness, trust in close relationships, attractiveness, projection of attractiveness, seks differences, cognitive jealousy, emotional jealousy, bihevioral jealousy

1. UVOD

1.1. Definicije ljubomore

Pri prvim znanstvenim spominjanjima ljubomore naglasak je bio na definiciji ljubomore i kako je najbolje opisati. Kada se nastoji opisati i definirati ljubomoru najčešće se polazi od toga da ljubomoru čini skup različitih emocija. U literaturi je još uvijek aktualna i Freudova (1922; prema Adams, 2012) definicija ljubomore za koju Freud smatra da sadrži osjećaje žalosti i neprijateljstva. I drugi teoretičari su pri opisu ljubomore skloni dodati još i cijeli niz drugih osjećaja poput ljutnje, mržnje, bijesa, zavisti, osvete, straha, suzdržanosti, anksioznosti, panike, sumnje, nepovjerenja, očekivanja, neugode, depresije, samosažaljenja, krivnje, ljubavi i seksualne pobuđenosti (White i Mullen, 1989; Guclu i sur., 2017).

S obzirom na cijeli spektar osjećaja koji se veže za ljubomoru mnogi autori ističu neke osjećaje ili pak zanemaruju druge. Tako Lazarus (1991) navodi ljutnju kao jedan od najčešće spominjanih središnjih osjećaja ljubomore, dok Bryson (1991) s druge strane smatra da ljutnja nije dio ljubomore. Ljubomora je za ovog autora „emocionalna devastacija“, koja uključuje osjećaje bespomoćnosti, nesigurnosti, neadekvatnosti, straha, anksioznosti, depresije i iskorištenosti. Osim ljutnje koju će neki autori uključiti u ljubomoru a neki ne, za strah se ipak navodi da je jedan od čestih osjećaja koji se vežu uz ljubomoru. Strah kod ljubomore nastaje i razvija se iz straha od napuštanja (Guerrero i Anderson, 1998), nesigurnosti oko statusa veze (Bringle, 1981) i gubitka bliske veze (White i Mullen, 1989).

Jedan od manje spominjanih osjećaja uz ljubomoru je i tuga. Prema mišljenju Whitea i Mullena (1989) to je zbog toga što se ljubomora zapravo često smatra stanjem pobuđenosti i aktivnosti koja je usmjerena na budućnost i promjenu te budućnosti nego kao stanje pasivnosti i prihvaćanja situacije. Zapravo više se smatra da je tuga osjećaj koji dolazi nakon ljubomore, a ne istovremeno. Mnogi autori su još ranije utvrdili da se emocije koje se iskuse tijekom ljubomore grupiraju oko zajedničkog faktora kojeg čine ljutnja, tuga, strah, zavist, seksualna pobuđenost i krivnja (Mathes i sur., 1985; Salovey i Rodin, 1986; Adams, 2012). Međutim, kao što i Parrott (1991) komentira kod ljubomore se pojavljuje jako mnogo emocija te tako široka definicija ljubomore u kojoj su nabrojani i svi osjećaji koji se pojavljuju je preširoka i zapravo može biti dosta zbunjujuća. Stoga možemo reći da je ljubomora jedan od najintenzivnijih, prevladavajućih i zamornih osjećaja u bliskim intimnim vezama koja se često definira kao skup osjećaja čiji je raspon od ljutnje do povrijeđenosti (Hart i Lagerstee, 2013).

S obzirom da ima dosta nejasnoća oko toga što čini ljubomoru White i Mullen (1989) su pokušali kategorizirati prijašnje definicije ljubomore te su ih samim time podijelili u četiri kategorije: na definicije koje ističu prijetnje samopoštovanju, zatim na definicije koje ističu ljubomoru kao posljedicu prijetnje vezi, na definicije koje stavljaju naglasak na ljubomoru kao posljedicu narušavanja ekskluzivnosti, posesivnosti i rivalstvu i na kraju definicije ljubomore koje ju objašnjavaju kao instinktnu reakciju. Autori kritiziraju ovakve definicije ljubomore, ali i one definicije koje nazivaju ljubomoru osjećajem ili skupom osjećaja jer smatraju da su takve definicije limitirane i manjkave. Zato oni proširuju definiciju ljubomore i smatraju da nisu samo emocije ono što čini ljubomoru nego da je ljubomora skup misli, emocija i ponašanja koje slijede nakon gubitka ili prijetnje samopoštovanju i/ili kvaliteti ljubavne veze. Percipirani gubitak ili prijetnja nastaje opažanjem stvarne ili potencijalne privlačnosti između partnera i (moguće izmišljenog) suparnika. Prednosti ovakve definicije ljubomore je uključenost i kognicije i ponašanja u definiranju ljubomore što su ranije definicije zanemarivale.

Ljubomora često može biti problem u vezama te je zbog toga česta tema brojnih istraživanja ljubavnih i bračnih odnosa, ali često je i tema u terapiji koja se fokusira na poboljšanje odnosa (Desmirtas i Donmez, 2006; Guclu i sur., 2017 ; Scheinkman i Werneck, 2017). Mnoge grane u psihologiji su se bavile ispitivanjem ljubomore, i to najčešće u području kliničke i socijalne psihologije. Prema Martinez – Leon i suradnicima (2017) povijest samog istraživanja nije toliko duga kao i prve definicije ljubomore. Naime istraživanja ljubomore su započela nakon simpozija na Konvenciji Američke psihološke asocijacije 1977. kada su ljubomora i zavist predstavljene kao važne teme budućih znanstvenih istraživanja (Salovey, 1991). Sredinom 90-ih se broj istraživanja znatno povećao te su se ispitali odnosi ljubomore s raznim drugim varijablama (Hart i Legestee, 2013). Neke od glavnih tema tih istraživanja su bile spolne razlike u ljubomori temeljene na evolucijskoj teoriji (Bendixen i sur., 2015); seksualnoj orijentaciji (Alves i sur., 2006; Dijkstra i sur, 2016; Šimičević, 2017); specifičnim karakteristikama suparnika koje mogu prouzrokovati ljubomoru (Buunk i Dijkstra, 2015; Massar i Buunk, 2016); usporedbe ljubomore u različitim kulturama (Crousher i sur., 2012; Zandbergen i Brown, 2015); čak i povezanost promjene estrogena tijekom menstruacijskog ciklusa sa ljubomorom (Cobey i sur., 2012). Također u novije vrijeme provedeno je i dosta istraživanja o tome kako korištenje društvenih mreža može biti povezano s pojavom ljubomore (Demirtas, 2018; Hira i Bhogal, 2020; Marshall i sur., 2012; McAndrew i Shah, 2013; Muise i sur., 2009; Muise i sur., 2014; Šimičević, 2017; Šimičević, 2019.).

1.1.2. Teorije ljubomore

Kao što vidimo istraživačkog interesa za ljubomoru ne manjka, a isto tako ne manjka ni broj definicija kojima se pokušava obuhvatiti kompleksnost ovog konstrukta. Prema Pinesu (1998) ljubomora je složena reakcija koja se pojavljuje kao odgovor na uočenu prijetnju, koja bi okončala ili uništila vezu koja se smatra važnom. Prema Buunku i Bringleu (1987) ljubomora je neugodna emocionalna reakcija koja se temelji na odnosu između trenutnog (ili prethodnog partnera) i treće osobe. Ljubomora se može okarakterizirati i kao izraženo konfliktno stanje koje se javlja kada jedan partner smatra da je veza uništena ili je u opasnosti, a karakteriziraju je osjećaji ljutnje, nezadovoljstva i straha (DeSteno i Salovey, 1996).

Uz spomenute definicije i pokušaje definiranja ljubomore, ipak je jedna od najpoznatijih teorija o ljubomori evolucijska teorija. Prema ovoj teoriji ljubomora se evolucijom razvila kao jedan od psiholoških mehanizama bitnih za zadržavanje partnera. Zadržavanje partnera je ključno za rješavanje reproduktivnog problema. Zbog toga što se začecje djeteta odvija u majčinom tijelu, muškarci i žene su se susretali sa različitim problemima i izazovima što se tiče potomstva (Buss, 2012). U mnogim provedenim istraživanjima na hrvatskim sudionicima konzistentno su utvrđene razlike između muškaraca i žena gdje su žene bile ljubomornije na emocionalnu nevjeru, a muškarci su bili više ljubomorni na seksualnu nevjeru (Pavela i Šimić, 2012). Ovdje valja jasno definirati razlike između seksualne i emocionalne nevjere. Tako se seksualna nevjera definira kao seksualni odnos bez emocionalne komponente s drugom osobom, dok se emocionalna nevjera smatra dubokom emocionalnom povezanošću, ali bez seksualnog odnosa (Šimić, Nikolić i Mlakić, 2014). Prema evolucijskoj teoriji budući da se oplodnja odvija u ženinom tijelu žene već od samog početka ulažu više u dijete od muškaraca. Zbog toga žena dosta ovisi o partnerovim resursima i najveća prijetnja joj je prestanak partnerovih resursa za nju i zajedničke potomke (Buss i sur., 1992). Do toga može doći ako se partner emotivno veže za drugu osobu te su zbog toga žene osjetljivije na znakove emocionalne nevjere i samim time ljubomornije na emocionalnu nevjeru u odnosu na seksualnu. Suprotno tome, muškarci su osjetljiviji na znakove seksualne nevjere i ljubomorniji su u situacijama seksualne nevjere partnerice zbog toga što može doći do ulaganja svih svojih resursa na odgoj i brigu o potomcima drugog muškarca. Treba naglasiti kako će oba spola biti ljubomorna u situacijama partnerove seksualne i emocionalne nevjere. Razlika između muškaraca i žena je u intenzitetu osjećaja ljubomore, kod žena je intenzivniji osjećaj ljubomore u slučaju emocionalne nevjere, a kod muškaraca je intenzivniji osjećaj ljubomore u slučaju seksualne nevjere (Edlund i Sagarin, 2017).

Treba naglasiti kako je jedan od nedostataka ovakvih istraživanja taj da se ove osjetljivosti na emocionalnu i seksualnu nevjeru uglavnom dobiju u istraživanjima gdje je korišten prisilan izbor u hipotetskoj situaciji (Pavela i Šimić, 2012; DeSteno i Salovey, 1996). U slučajevima kada se nije koristila tehnika prisilnog izbora spolne razlike nisu bile konzistentne (Edlund i Sagarin, 2017).

Jedni od prvih kritičara evolucijske teorije su bili DeSteno i Salovey (1996). Oni su hipotezom uvjerenja pokušali objasniti zbog čega dolazi do spolnih razlika u ljubomori u odnosu na vrstu nevjere. Kako autori navode muškarci i žene se razlikuju u doživljaju ljubomore zbog svojih vjerovanja o seksualnoj i emocionalnoj nevjeri. Prema hipotezi uvjerenja muškarci su osjetljiviji na ženinu seksualnu nevjeru jer vjeruju kako će se njihova partnerica upustiti u seksualni odnos s drugim muškarcem samo u slučaju ako se već emocionalno vezala za njega. Zbog toga su muškarci osjetljiviji na seksualnu nevjeru jer „vjeruju“ kako se emocionalna nevjera dogodila prije seksualne te je u ovom slučaju zapravo došlo do „dvostruke nevjere“. Isto takvo samo obrnuto objašnjenje je za žene. Naime, žene su ljubomornije na emocionalnu nevjeru jer imaju uvjerenja kako se muškarci mogu upuštati u seksualni odnos ne uključujući emocije, no kada se emocionalno veže za drugu osobu onda će zasigurno doći i do seksualne nevjere te bi u tom slučaju emocionalna nevjera partnera za žene predstavljala dvostruku nevjeru.

Osim hipoteze uvjerenja kao odgovor na evolucijsku teoriju nastao je pristup socijalno – kognitivnih teorija ljubomore (Harris, 2003). Pod ovaj pristup zapravo spadaju razne teorije o ljubomori koje naglašavaju važnost tumačenja i procjene različitih vrsta prijetnji vezi u izazivanju ljubomore. Prema socijalno – kognitivnom pristupu ne postoji razlika između muškaraca i žena u ljubomori na osnovi različitih mehanizama nego pojedinci bez obzira na spol procjenjuju prijetnje svojoj ljubavnoj vezi i na osnovi kognitivnih procesa dolazi do pojave ljubomore.

Kao što se može vidjeti iz svih navedenih definicija i teorijskih pristupa, ljubomora je prilično složen konstrukt. Stoga je ispravnije definirati i opisati ljubomoru kao višedimenzionalno i multifaktorsko iskustvo. Mnogi istraživači su u pokušaju stvaranja novih mjernih instrumenata, kako bi mjerenje i istraživanje ljubomore bilo što adekvatnije, predložili podjelu ljubomore na određene tipove i dimenzije. Jedna od takvih podjela je podjela ljubomore na različite tipove. Buunk (1997) je napravio podjelu na tri tipa ljubomore: reaktivna, preventivna i anksiozna ljubomora. Reaktivna ljubomora je negativna reakcija na emocionalnu ili seksualnu nevjeru partnera. Preventivna ljubomora je kada osoba ima negativne reakcije na

čak i male naznake partnerova interesa prema drugoj osobi te pokušava na razne načine spriječiti kontakt partnera s drugom osobom. Zadnji tip ljubomore je anksiozni koji podrazumijeva pojedinačne aktivne kognitivne procese u kojima pojedinac zamišlja partnera u intimnim situacijama s drugom osobom. Ovakvi kognitivni procesi dovode do uzrujanosti, opsesivne anksioznosti, zabrinutosti i sumnjičavosti.

Osim Buunkove (1997) podjele poznata je i podjela ljubomore od Pfeiffer i Wong (1989). Prema njihovoj teoriji ljubomora ima tri dimenzije: kognitivna, emocionalna i bihevioralna ljubomora. Kada bi ove dimenzije uspoređivali s Buunkovim tipovima ljubomore kognitivna ljubomora bi bila najbližnja anksioznoj ljubomori, emocionalna reaktivnoj ljubomori i bihevioralna ljubomora bi bila najbližnja preventivnoj ljubomori. Više o teoriji multidimenzionalne ljubomore Pfeiffera i Wonga (1989) i njezinom nastanku u sljedećem odlomku budući da je ona polazište ovog istraživanja.

1.2. Multidimenzionalna ljubomora

Početkom 80-ih prošlog stoljeća je White (1981) je definirao ljubomoru kao reakciju koja uključuje misli, emocije i ponašanje. Pojavu ljubomore White je objasnio na način da je predložio slijed pojavljivanja svake komponentne. Kognitivna komponenta ljubomore se pojavljuje kada osoba postane svjesna prijetnje intimnoj romantičnoj vezi. Nakon kognitivne komponentne slijedi emocionalna, koja u ovom slučaju uključuje spektar neugodnih emocija koje su rezultat percepcije prijetnje. Kada se potencijalna prijetnja odnosu percipira tada nastupa ponašajna komponenta i korištenje mehanizama suočavanja s prijetnjama vezi i uklanjanja i rješavanja tih prijetnji. Nakon uspješnog rješenja prijetnje vezi dolazi do smirivanja emocionalne komponente. Po ovome možemo zaključiti da je Whiteova teorija ljubomore prvenstveno racionalni model. Osjećaji ljubomore uvijek slijede kognitivnu procjenu prijetnje. No, nisu svi skloni se složiti s ovom teorijskim modelom ljubomore.

Naime, Pfeiffer i Wong (1989) se slažu s većinom Whiteove teorije no ipak su je htjeli proširiti i malo doraditi. Njihova teorija se ne temelji isključivo na racionalnosti već koristi i neke elemente koji su iracionalni. Pfeiffer i Wong (1989) vjeruju da u većini slučajeva emocija zaista slijedi kognitivnu procjenu, ali njihova teorija obuhvaća i vjerovanje da se osjećaj ljubomore može pojaviti kao uvjetovani odgovor na određeni podražaj. Na primjer rastavljena žena može i dalje osjetiti nalete ljubomore kada vidi bivšeg muža s drugom novom ženom, iako je i ona sada u braku s drugim muškarcem i sretna je te se nema namjeru vraćati svom bivšem mužu. Samo su joj ostali naučeni odgovori na podražaje koji bi izazvali ljubomoru da je još

uvijek u braku s bivšim mužem. U ovom slučaju se osjećaj ljubomore pojavljuje bez obzira na percipiranu prijetnju sadašnjoj vezi odnosno odsutnost prijetnje sadašnjoj vezi.

Još jedna razlika između ove dvije teorije i ta što White (1981) naglašava procjenu stvarne situacije dok Pfeiffer i Wong (1989) uključuju i paranoidne brige i sumnje koje se odnose na partnerovu nevjeru. Ove sumnje ne trebaju nužno pratiti procjenu prijetnje, postoji i mogućnost da neki pojedinci izmisle postojanje druge osobe odnosno rivala i prijetnju vezi.

Što se tiče ponašanja, White ga je zamislio kao kognitivne i bihevioralne strategije kojima se ljudi nose i suočavaju s emocionalnom nelagodnom prouzrokovanom percepcijom prijetnje vezi dok Pfeiffer i Wong (1989) zamišljaju ponašajnu komponentu ljubomore kao detektivske i zaštitničke mjere kada se stvarne ili izmišljene prijetnje vezi percipiraju (Chin i sur., 2017). Dodatno objašnjavaju kako se detektivska ponašanja sastoje od propitkivanja i provjeravanja partnera te pretraživanja partnerovih osobnih stvari kao torbe, džepova i ostalog. Zaštitničke strategije se sastoje od neke vrste intervencije koja bi trebala osigurati da se intimnost između partnera i druge osobe koja predstavlja prijetnju vezi ne ostvari. Neke od intervencija mogu biti ponižavanje i omalovažavanje potencijalnog rivala, upadanje u razgovor između partnera i rivala i tako dalje.

Ove dvije teorije razlikuju se i po vremenskom slijedu pojave ljubomore. White (1981) opisuje ljubomoru sekvencijalnim procesom, prvo dolazi do kognitivne procjene pa slijedi emocionalna reakcija te onda ponašanje. Teorijski model Pfeiffera i Wonga (1989) je paralelno interaktivan. Misli, emocije i ponašanja se mogu odvijati istovremeno i te komponente mogu biti međusobno u interakciji.

Iako ljubomora ima svoje tri dimenzije ipak treba razlikovati normalnu ljubomoru od patološke. Normalna ljubomora slijedi percepciju stvarne prijetnje. Ona također uključuje i određenu količinu emocionalne nelagode i određena zaštitnička ponašanja koja postoje u svrhu očuvanja romantične veze. Normalna ljubomora može imati negativne, ali i pozitivne posljedice na vezu. Posljedice na vezu ovise o učestalosti pojave ljubomore. Mala i neučestala pojava ljubomore može unaprijediti odnos između partnera, ako se ta ljubomora percipira u kontekstu brige za održavanje veze. Također u nekim slučajevima može doći i do povećanja privlačnosti partnera zbog toga što se percipira da je partner privlačan i drugim pojedincima odnosno mogućim rivalima. No učestala pojava normalne ljubomore može imati jednako negativne posljedice na vezu kao i patološka ljubomora. Razlike između patološke i normalne ljubomore je u tome što je patološka ljubomora dosta ekstremnija. Patološka ljubomora se može razviti iz izmišljenih prijetnji, paranoidnih sumnji na partnerovu nevjeru. Emocionalne reakcije na prijetnje su izrazito neugodne i ponašanja su uglavnom detektivska namijenjena na otkrivanje

u većini slučajeva izmišljene nevjere. Tako Mullen i Mack (1985) navode kako se patološka ljubomora sastoji od zabluda, osjećaja koji su abnormalno intenzivni i opsesivnog provjeravanja partnera.

1.3. Instagram ljubomora

Nastanak društvenih mreža je ostavio posljedice na socijalne odnose. Društvene mreže su na neki način olakšale održavanje odnosa pogotovo sa prijateljima i poznanicima koji ne žive u istom mjestu boravka. Preko društvenih mreža mogu se lakše otkriti zajednički interesi, olakšano je stupiti u komunikaciju s nepoznatim osobama te proširiti svoj društveni krug. No, ipak prema Muise i sur. (2009) društvene mreže mogu imati i neke negativne posljedice na veze. Korištenjem društvenih mreža možemo lakše pratiti i skupljati informacije o bivšim i trenutnim partnerima koje prije postojanja društvenih mreža kao što su Instagram i Facebook nismo mogli tako lako. Te skupljene informacije mogu kod nas izazvati ljubomoru. Na primjer, ako preko društvenih mreža vidimo da je naš partner još uvijek u kontaktu s bivšim/om ili ako netko od partnerovih kolega objavi fotografiju partnera sa zgodnom suradnicom možemo to percipirati kao moguću prijetnju vezi koju ne bismo primijetili u slučaju da ne postoje društvene mreže. One na taj način zapravo povećavaju količinu informacija samim time i informacije koje se mogu interpretirati kao prijetnje vezi i dovesti do pojavljivanja ljubomore.

Muise i sur. (2009) navode kako je izloženost prijateljima ljubavnog partnera i interakcije na društvenim mrežama mogu rezultirati okruženjem koje povećava učestalost ljubomore. Sheets i sur. (1997) su definirali četiri kategorije situacija koje mogu izazivati ljubomoru. Prva je situacija kada nečiji partner pokazuje interes za drugu osobu. Druga situacija je kada druga osoba pokazuje interes za nečijeg partnera. Treća je kada nečiji partner komunicira i razgovara s prijašnjim partnerima s kojima je bio u vezi i zadnje radnje koje uključuju partnera, ali nisu u potpunosti jasne. Baš zbog lakoće uspostavljanja veza putem društvenih mreža može se povećati kontakt s prošlim odnosno bivšim ljubavnim i seksualnim partnerima te može doći do češće pojave ljubomore.

Društvene mreže su promijenile prirodu javnog i privatnog u smislu da su pojedincima dostupnije informacije o odnosima i interakcijama njihovih partnera. Više su im dostupne informacije preko mreža nego što bi bile dostupne offline komunikacijom. Ovaj nedostatak privatnosti kada se promatra s tradicionalnog gledišta daje pristup informacijama o partneru kojima na ni jedan drugi način ne bi imali pristup.

Prijašnja istraživanja (Muisse i sur., 2009) su pokazala da pristup informacijama koje su relevantne za održavanje veze na društvenim mrežama može pridonositi nastajanju osjećaja ljubomore i da korištenje društvenih mreža olakšava odnosno facilitira detektivsko ponašanje nadgledanja partnera kao odgovor na neugodan osjećaj nastao ljubomorom. Osim što društvene mreže olakšavaju praćenje partnerovih aktivnosti, one osiguravaju i anonimnost tako da partner ne može znati da se njegove ili njezine aktivnosti prate. Utz i Beukeboom (2011) kažu da društvene mreže zapravo pružaju način praćenja partnerovih aktivnosti koji je društveno prihvatljiv zbog toga što su te informacije javno podijeljene i pristup tim informacijama nije očita povreda povjerenja.

U prijašnjim istraživanjima (Guerrero i sur., 1993) je dobiveno kako se žene češće koriste detektivskim ponašanjem praćenja partnera nego što to čine muškarci. Takvi rezultati su potvrđeni i istraživanjem Facebook ljubomore (Muisse i sur., 2009; Muise i sur., 2013). Ljubomora je značajni prediktor praćenja odnosno nadgledanja partnera po društvenim mrežama. Facebook ljubomora je zapravo kao začarani krug. Što osoba više vremena provodi na društvenim mrežama to je više izložena informacijama koje su bitne za održavanje veze. U slučaju da se te informacije interpretiraju kao prijatna vezi i dovedu do razvoja ljubomore osoba se počinje još više koristiti društvenim mrežama kako bi pronašla nove dodatne informacije o partneru koje su bitne za održavanje veze.

Nesigurno privrženi pojedinci često imaju niže razine povjerenja, zadovoljstva, intimnosti i stabilnosti u ljubavnim vezama (Kickpatrick i Davies, 1994; Simpson, 1990). Oni su više skloni ljubomori od sigurno privrženih i izbjegavajuće privrženih. Zbog toga što anksiozno privrženi pojedinci uglavnom imaju negativnu sliku o sebi često više sumnjaju u partnera i brinu da će ih partner napustiti zbog druge bolje i poželjnije osobe (Guerrero, 1998). Zbog takvih osjećaja i razmišljanja anksiozno privrženi pojedinci će pokazivati više razine opreza za prijatne vezi i češće će promatrati partnerovo ponašanje u potrazi za znakovima opadanja interesa. Anksiozno privržene osobe su općenito više skloni osjećajima kronične ljubomore u usporedbi s izbjegavajući privrženim osobama te se kod njih razvijaju intenzivne emocije poput straha, ljutnje i tuge (Sharpsteen i Kickpatrick, 1997). Oni koji imaju izbjegavajući stil privrženosti su više ljubomorni od sigurno privrženih pojedinaca (Buunk, 1997; Hazan i Shaver, 1987).

Osobe s anksioznim i izbjegavajućim stilovima privrženosti razlikuju se po ponašajnim odgovorima na osjećaj ljubomore. Anksiozno privrženi će kao odgovor na prijatnu vezi koja izaziva ljubomoru početi se koristiti detektivskim ponašanjem (Guerrero, 1998; Guerrero i Afifi, 1998) što uključuje špijuniranje i praćenje partnera, praćenja partnerovih aktivnosti te

provjeravanje partnerovih osobnih stvari u svrhu pronalaska dokaza o nevjeri (Guerrero i sur., 1995). Suprotno tome osobe koje imaju negativne poglede na druge (odbacujuće i strašljive) će se više koristiti izbjegavajućim i poricajućim odgovorima na prijetnje vezi koje dovode do ljubomore (Guerrero, 1998). Izbjegavajući i poricajući odgovori na prijetnju su kada osoba odbija komunicirati s partnerom i poriče da je ljubomorna.

Kao što se može i vidjeti iz gore navedenog teksta Facebook ljubomora se uglavnom istraživala s konstruktima koji su se često istraživali uz takozvanu „offline“ ljubomoru kao što su spol, stilovi privrženosti, samopouzdanje, nadziranje i agresijom (Demirtas, 2018; Marshall i sur., 2012; McAndrew i Shah, 2013; Muise, Christofides i Desmarais, 2009; Šimičević, 2017). Na hrvatskoj populaciji provedena su dva istraživanja Facebook i Instagram ljubomore (Šimičević 2017; 2019).

1.4. Projekcija privlačnosti i ljubomora

Kao što je već spomenuto interes partnera za druge potencijalne ljubavne i seksualne partnere je velika prijetnja ljubavnom odnosu. Dapače, nevjera je jedan od najsnažnijih prediktora prekida odnosno završetka veze (Amato i Rogers, 1997; Hall i Finchman, 2013). Nevjera najčešće slijedi nakon što je netko u odnosu pokazao interes za drugim osobama. Interes i privlačnost prema drugim alternativnim partnerima su povezani s nižom predanosti vezi (Johnson i Rusbult, 1989; Maner i sur., 2008; Rydell i sur., 2004). Zbog toga kada pojedinci kod partnera primijete interes prema drugim osobama počinju sumnjati u ljubav i predanost svog partnera (Drigotas i sur., 1999). Suprotno tome, vjerovanje da je partner otporan na šarm drugih osoba je povezano s višim povjerenjem i predanosti vezi (Rusbult i sur., 1999). Vjerovanje da su partneru privlačne druge osobe je povezano sa zamjeranjem i nesigurnosti u partnerovu ljubav (Philips, 2010), manjim zadovoljstvom u vezi (Guerrero i Eloy, 1992) i s češćim konfliktima u vezi (Follingstad i sur., 1991).

Neal i Lemay (2017) u svom radu spominju termin projekcijska pristranost. U situaciji kada pojedinca počne privlačiti druga osoba (koja nije njihov partner), taj pojedinac počinje percipirati kao da i partnera privlače druge osobe. Ta pojava se definira kao projekcijska pristranost. Pojedinci tu privlačnost koji sami osjećaju projiciraju na svog partnera te se stoga mogu početi ponašati negativno prema partneru na način da postanu jako ljuti, pogotovo jer nisu svjesni da projiciraju svoje osjećaje na partnera.

Ova pojava se može objasniti teorijom međuovisnosti (Rusbult i Buunk, 1993) koja objašnjava postojanje četiri svojstva situacijske međuovisnosti. Četiri svojstva uključuju koliko su partneri ovisni jedno na drugom, je li ta ovisnost uzajamna, načini na koje se ovisnost prikazuje i u kojoj su mjeri njihovi životi međusobno povezani (Rusbult i Van Lange, 2003). Nadalje, u teoriji međuovisnosti se pretpostavlja da preklapanje u samopoimanju kod oba partnera postaje sve veće dužim trajanjem veze, odnosno kako se povećava predanost vezi i kako veza postaje ozbiljnija. Što su osobe duže u vezi određeni životni ishodi im postanu sve povezaniji te partneri mogu postati međuovisni te im ljubavni odnos i održavanje ljubavnog odnosa postaje ključno (Agnew i sur., 1998; Aron i Aron, 1997). Naime, pojedinci počinju smatrati kako postoji veliko podudaranje između njih i partnera što zapravo znači da vide svoje partnere kao osobe koje su im vrlo slične. Percipirana sličnost između partnera može povećati količinu osobina koje pojedinci projiciraju na svog partnera (Ames, 2004). Neal i Lemay (2017) spominju kako je percepcija partnerovog interesa na druge osobe pod utjecajem pristranosti projekcije jer može doći do pripisivanja vlastitih stavova, misli i ponašanja partneru. Konkretnije, pojedinci koji su zainteresirani za odnos s nekom drugom osobom koja nije njihov partner imaju tendenciju vjerovati da su i njihovi partneri također zainteresirani za druge osobe (Neal i Lemay, 2017). U prijašnjim istraživanjima je dobiveno kako pojedinci projiciraju na partnera stil privrženosti (Ruvolo i Fabin, 1999), osjetljivost na partnerove potrebe (Lemay, i sur., 2007), bliskost, brigu, jednakost i zadovoljstvo seksom (Kenny i Acitelli, 2001).

Mogući razlog zbog čega dolazi do projekcije na vlastitog partnera je zbog toga što pojedinci žele projekcijom smanjiti vlastiti osjećaj krivnje. Kako bi se umanjio osjećaj krivnje partner koji je skloniji projekciji privlačnosti može smatrati da je i njihov partner zainteresiran za nekog drugog pa čak preuveličati tu zainteresiranost kako bi se bolje osjećao. Isto tako, pojedinci koji ne osjećaju nikakvu privlačnost prema drugim osobama nego samo prema partneru mogu, u slučaju da primijete kako partnera interesira druga osoba, umanjivati interes partnera i smatrati kako je partner sličniji njima i kako je predan njihovoj vezi. U ovom slučaju zbog vlastite visoke predanosti pojedinci su skloniji smatrati da su i njihovi partneri isto tako predani vezi kao i oni (Lemay i Clark, 2015).

Projekcija privlačnosti može stvoriti značajne probleme u vezi. Kada pojedinci projiciraju vlastitu zainteresiranost u druge alternativne partnere na svog partnera zapravo krivo percipiraju da je njihov partner zainteresiran za druge osobe. Neal i Lemay (2017) su na uzorku od 96 parova koji su procjenjivali vlastitu privlačnost prema drugim osobama i procjenjivali koliko njihov partner osjeća privlačnost prema nekom drugom tijekom nekoliko dana utvrdili upravo

ranije rečeno. Naime, dobiveno je kako su pojedinci projicirali vlastite osjećaje privlačnosti prema drugima i misli o nevjeri na svog partnera. Rezultat te projekcije je bio da su oni pojedinci koji su imali viši rezultat na skali projekcije privlačnosti više ljutili na partnera te su se i negativnije ponašali prema partneru. Takva kriva percepcija da je njihov partner zainteresiran za nekog drugog može biti okidač za pojavu ljubomore. Do ljubomore dolazi zbog toga što se navodni partnerov interes percipira kao prijatna vezi. Iako su rezultati ovog istraživanja dosta zanimljivi i primjenjivi ipak bi trebali biti oprezni jer konstrukt projekcija privlačnosti prema drugima je prilično nov te dosad nije bilo daljnjih istraživanja i provjera valjanosti mjernog instrumenta iz rada Neal i Lemay (2017).

1.5. Percipirana responzivnost partnera i ljubomora

Percipirana responzivnost partnera je percepcija osobe da se njihov partner brine o njima, da ih cijeni i razumije (Reis, 2012). Osobe koje se smatraju responzivnima su partneri koji su topli, osjetljivi na partnerove osjećaje i žele osigurati da im se partneri osjećaju ugodno, cijanjeno, da ih se čuje i razumije (Canevello i Crocker, 2010). Osoba se lakše nosi sa izazovima i lakše stupa u interakcije s drugima kada zna da će ih partner podržati u tome.

Percepcija responzivnosti nastaje kroz interpersonalne, ali i intrapersonalne procese (Reis, 2014). Intrapersonalni procesi se odvijaju kada osoba dijeli svoje nade i želje te prelaze u interpersonalne procese kada partner pozitivno odgovori. Partnerov odgovor se percipira kao responzivnost u slučaju da zadovoljava tri uvjeta: razumijevanje, validaciju i brigu. Razumijevanjem se smatra da partner poznaje osobu jako dobro i svjestan je njihovog „pravog ja“. Podrazumijeva da partner zna istinite činjenice i percepcije o toj osobi, o njihovim potrebama, strahovima, ciljevima i potencijalu. Validacija u ovom kontekstu predstavlja partnerovu upoznatost sa sposobnostima i mogućnostima osobe, te da cijeni njihove sposobnosti. Ona je pokazatelj da partner poštuje osobu i da je spreman žrtvovati se za dobrobiti veze (Reis, 2014). Briga je spremnost za pomoći partneru u slučaju da je to potrebno i podrazumijeva da pojedinac vodi brigu o dobrobiti partnera. Percipirana responzivnost partnera je povezana sa intimnošću među partnerima (Otto i sur., 2015) i sa zadovoljstvom vezom (Fekete i sur., 2007). Pojedinci koji smatraju svoje partnere responzivnima se češće izražavaju i ponašaju se responzivnije prema partneru. Kada je odnos recipročno responzivan dolazi do poboljšanja zadovoljstva vezom i veće intimnosti. No, ponekad proces formiranja percepcije se ne odvija uvijek kao gore opisano. U slučaju kada partner ne ponudi podupirući odgovor onda

se taj odgovor ne percipira kao responzivan. Također i svaki pozitivan odgovor se ne mora nužno uvijek percipirati i kao responzivan (Reis, 2014). Pojedinci koji percipiraju svog partnera kao responzivnog skloni su se ponašati responzivno prema partneru što rezultira recipročnosti.

Iako i responzivnost partnera i ljubomora mogu imati posljedice na ljubavni odnos ne postoji mnogo istraživanja koja su istražila ova dva konstrukta zajedno. Jedno od rijetkih je istraživanje od Zahid i Tariq (2020) gdje je dobivena negativna povezanost između percipirane partnerove responzivnosti i kognitivne i bihevioralne ljubomore. Odnosno što su pojedinci više svoje partnere percipirali kao responzivne bili su manje ljubomorni. Značajna povezanost između responzivnosti i emocionalne ljubomore nije ustanovljena u navedenom istraživanju.

1.6. Povjerenje u bliskim vezama i ljubomora

Rempel, Holmes i Zanna (1985) su definirali povjerenje kao očekivanje da se na nečije riječi, obećanja i izjave možemo pouzdati. Prema Campbell i Stanton (2018) povjerenje se može interpretirati kao percepcija osobe da je njihov partner pouzdan i vjeran te predan njihovoj vezi. Povjerenje je vrlo bitno za osnivanje i održavanje zdrave veze, gradi se na prošlim iskustvima i interakcijama s partnerom (Rempel, Holmes i Zanna, 1985). Povjerenje se može i definirati kao vjera u stabilnost i kontinuitet partnerovih pozitivnih odgovora i ponašanja (Jesslyn i Dawi, 2019).

Prema Rempel, Holmes i Zanna (1985) povjerenje se sastoji od tri komponente, riječ je o predvidljivosti, pouzdanosti i vjeri. Predvidljivost je pod utjecajem konzistentnosti prošlih ponašanja pojedinca i stabilnosti tih ponašanja u socijalnom okruženju. Kada smo upoznati s dosljednošću ponašanja u prošlosti i s mogućim posljedicama potencijalnog ponašanja lakše možemo predvidjeti to potencijalno ponašanje. Predvidljivost ponašanja je pod utjecajem promatranja konzistentnosti partnerovih ponašajnih obrazaca u određenim socijalnim okolinama. Sljedeća komponenta je pouzdanost u partnera. Kod pouzdanosti naglasak je na partnerovim pozitivnim i negativnim karakteristikama. Pojedinci mogu početi vjerovati partneru nakon procjene njihovih pozitivnih i negativnih karakteristika. Imajući povjerenja u partnera pojedinci vjeruju kako će se partner ponašati u skladu s njihovim očekivanjima. U slučaju da se partner ne ponaša u skladu s očekivanjima može doći do odbijanja i osoba je u ranjivom položaju. No u slučaju da se partner ponaša u skladu s očekivanjima povjerenje se postepeno gradi. Zadnja komponenta povjerenja je vjera. Prijašnje dvije komponente povjerenja se oslanjaju na dokaze i iskustvo iz prošlosti. U vezi će se parovi suočiti i s raznim

problemima i izazovima koje neće uvijek moći očekivati. Pouzdanje u partnera pokazuje povjerenje pojedinca da će njihov partner ostati responzivan i brižan čak i u situacijama gdje je budućnost nesigurna. Vjera u partnera je pod utjecajem predvidljivosti i pouzdanosti u prošla ponašanja partnera kako bi bili sigurni u budućnost veze. Model povjerenja od Rempel i sur. (1985) je hijerarhijski model. Predvidljivost, pouzdanost i vjera se razvijaju iz kognitivnih i emocionalnih razina koje se razlikuju i razvijaju tijekom veze. Za gradnju svake od komponenti povjerenja potrebno je vrijeme i emocionalna uključenost oba partnera koji su u vezi. Pouzdanost se gradi na osnovi predvidljivosti. Isto tako, vjera u partnera će se graditi na osnovi pouzdanosti u partnera.

Kvalitetne i sretne ljubavne veze su često okarakterizirane povjerenjem između partnera (Kemer i sur., 2015). Jedan od čestih razloga za prekid veze je upravo nedostatak povjerenja (Jesslyn i Dewi, 2019). Nedostatak povjerenja se navodi kao razlog prekida veze odmah nakon ekonomskih uvjeta, loše komunikacije i različitosti u vrijednostima (Dainton i Aylor, 2001). Nadalje, nisko povjerenje je i jedan od prediktora ljubomore (Hira i Bhogal, 2020; Rodriguez i sur., 2015).

Prema Fletcher, Simpson i Thomas (2000) kvaliteta veze se sastoji od 6 komponenti: povjerenja, zadovoljstva, strasti, ljubavi, intimnosti i privrženosti. Osobe koje su anksiozno privržene uglavnom imaju manje povjerenja u svog partnera i vezu procjenjuju manje zadovoljavajućom (Collins i Read, 1990; Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennon, 1992). Osobe koje imaju manje povjerenja u svog partnera ili partnericu postižu više rezultate na skali Facebook ljubomore što znači da su više ljubomorni. Također takve osobe su i više sklone provjeravanju partnerovih osobnih stvari (Vinkers, Finkenauer i Hawk, 2011). Nadalje, i osobe koje procjenjuju svoje veze manje zadovoljavajućima su sklonije koristiti detektivska ponašanja kao odgovore na prijetnje vezi (Goodboy, Myers i sur., 2010).

2. POLAZIŠTE I CILJ

Društvene mreže postoje već više od deset godina, no i dalje nema dovoljno istraživanja o utjecaju društvenih mreža na različite domene života. Instagram je trenutno jedna od najkorištenijih društvenih mreža te još uvijek manjka istraživanja kakvu ulogu ima korištenje Instagrama na ljubavne odnose, a onda i na pojavu ljubomore. Iako postoje mjere koje zahvaćaju pojavu ljubomore u domeni društvenih mreža (Facebook ili Instagram) još nije bilo provjere povezanosti Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom. Ovakvi podatci nam mogu pokazati kakva je divergentna valjanost Instagram ljubomore budući da se uspoređuje s modelom multidimenzionalne ljubomore (Pfeiffer i Wong, 1989) koji se u istraživanju ljubomore već koristi dugi niz godina. Nadalje skale korištene za ispitivanje Povjerenja u bliskim odnosima, Percipiranu partnerovu osjetljivost na vlastite potrebe te privlačnost prema drugima i procjena partnerove privlačnosti prema drugima nisu još korištene za ispitivanje hrvatskih sudionika te će se ujedno kroz ovo istraživanje validirati i novi instrumenti. Odnosi gore spomenutih konstrukata se nisu dosada istraživali u odnosu s Instagram ljubomorom ili bilo kojom drugim tipom ljubomore što će također biti jedan od doprinosa ovog istraživanja. S obzirom na sve gore navedeno cilj ovog istraživanja bio je proširiti znanje o Instagram ljubomori ispitivajući odnos s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom te ispitati jesu li spol, povjerenje u partnera, percipirana osjetljivost partnera na vlastite potrebe i projekcija privlačnosti prediktori Instagram ljubomore.

2.1. PROBLEMI I HIPOTEZE

1. Ispitati razlike u Instagram ljubomori, kognitivnoj, emocionalnoj i bihevioralnoj ljubomori s obzirom na spol.

H1: Očekuje se statistički značajna razlika u Instagram ljubomori s obzirom na spol. Shodno prijašnjim istraživanjima (Muisse i Christofides, 2009; Hudson i sur., 2014; Šimičević, 2019) je za očekivati da će žene postizati više rezultate od muškaraca na Instagram ljubomori i kognitivno, emocionalno i bihevioralnoj ljubomori, odnosno biti će ljubomornije.

2. Ispitati povezanost kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore s Instagram ljubomorom.

H2: Očekuje se pozitivna povezanost kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore s Instagram ljubomorom (Muisse i Christofides, 2009; Guerrero; 1993; Aylor i Dainton, 2001). To znači da oni sudionici koji imaju više izraženu Instagram ljubomoru će više biti i kognitivno, emocionalno i bihevioralno ljubomorni.

3. Ispitati doprinos spola, projekcije privlačnosti, povjerenja u partnera i njegove percipirane osjetljivosti u objašnjenju Instagram ljubomore.

H3: Može se očekivati očekivati statistički značajan doprinos spola, projekcije privlačnosti, povjerenja u partnera i njegove osjetljivosti u objašnjenju Instagram ljubomore. Očekujemo da će muški spol, veće povjerenje u partnera, niža razina projekcije privlačnosti i više razine percepcije partnerove osjetljivosti na vlastite potrebe predviđati niže razine Instagram ljubomore (Muisse i Christofides, 2009; Šimičević, 2019).

3. METODA

3.1. Sudionici

U ovom istraživanju korišten je prigodni uzorak od ukupno 407 sudionika. Sudjelovalo je 345 žena i 62 muškarca. Od ukupnog broja sudionika njih 72 nije trenutno bilo u ljubavnoj vezi. U daljnjoj obradi podataka korišteni su podatci od 335 sudionika jer su za potrebe ovog istraživanja sudionici trenutno trebali biti u vezi. Shodno tome obrađeni su podatci 293 žena što čini 87% i 42 muškarca što je 12%. Prosječna dob svih sudionika iznosila je 28,55 godina uz SD = 14,6. Prosječna dob sudionika iznosila je 29,6 uz SD = 9,5, dok je prosječna dob sudionica bila 27,78 uz SD = 9,2. Prosječno trajanje veze sudionika je iznosilo 5,47 godina uz SD = 6,7. Najkraća veza je trajala 2 mjeseca, a najduža 33 godine. Od ukupnog broja sudionika njih 67 (20%) ima djecu. S partnerom u istom kućanstvu živi njih 137 odnosno 41%.

3.2. Mjerni instrumenti

Sudionici su nakon pročitane upute prvo ispunili par osobnih pitanja o spolu, godinama, radnom statusu, jesu li u ljubavnom odnosu, trajanje veze, imaju li djecu i žive li trenutno u istom kućanstvu kao i partner. Kako bi odgovorili na osobna pitanja sudionici su za određena pitanja kao dob upisivali svoje odgovore, dok su za pitanja zatvorenog tipa bili ponuđeni odgovori te su izabirali onaj koji ih opisuje. Uz navedena pitanja dodatno su postavljena pitanja kojim se društvenim mrežama koriste i koristi li i ljubavni partner konkretno društvenu mrežu Instagram. Postavljena su i dva pitanja samoprocjene vlastite i partnerove ljubomore („Smatrate li sebe ljubomornom osobom?“ i „Smatrate li svog/ju partnera/icu ljubomornom osobom?“). Za odgovor im je ponuđena skala od pet stupnjeva gdje 1 predstavlja nisam uopće ljubomoran/na, a 5 jako sam ljubomoran/na.

3.2.1. *Multidimenzionalna skala ljubomore (Pfeiffer i Wong; Kalebić i sur., 2000)*

Multidimenzionalna skala ljubomore se sastoji od 24 čestice. Osim rezultata ukupne ljubomore sastoji se od tri subskale koje mjere kognitivnu ljubomoru, emocionalnu ljubomoru i ponašajnu ljubomoru. Kognitivna ljubomora se ispituje pitanjima koliko često osoba ima razne sumnje o svom partneru i suparniku te sudionici na skali od 1 do 5 moraju zaokružiti vrijednost gdje 1 predstavlja nikad, a 5 uvijek. Na primjer osoba može misliti da partner postaje zainteresiran za suparnika, ili da suparnik pokušava osvojiti pažnju partnera. Neke od čestice glase: „Smatram da me vara“ i „Smatram da se (partner) tajno viđa s nekom osobom suprotnog spola“. Subskala emocionalne ljubomore mjeri koliko biste bili ljubomorni u raznim

hipotetskim situacijama koje izazivaju ljubomoru. Na skali od 1 do 5 sudionici procjenjuju svoju ljubomoru gdje na primjer kada partner „Flertuje s osobom suprotnog spola“ ili predstavlja nimalo, a 5 izrazito. Jedna od čestica je „Pokazuje snažan interes i uzbuđenost dok priča s osobom suprotnog spola“. Ponašajna ljubomora se ispituje pitanjem koliko često se osoba ponaša prema partneru na određeni način, konkretno detektivski i zaštitnički kao što je „Zavirujem joj u osobne stvari (torbe, džepove)“ ili „Govorim ružno o osobi suprotnog spola prema kojoj pokazuje interes“. Na skali od 1 do 5 sudionici označavaju učestalost takvog ponašanja gdje 1 predstavlja nikad, a 5 uvijek. U izvornom istraživanju kojeg su proveli autori skale Pfeiffer i Wong (1989) koeficijent pouzdanosti Cronbach alpha iznosi 0.92 za kognitivnu, 0.85 za emocionalnu i 0.89 za ponašajnu subskalu. Cronbach alpha koeficijenti dobiveni na hrvatskom uzorku ispitanika iznose 0,80 za subskalu kognitivne ljubomore, 0.88 za subskalu emocionalne ljubomore i 0.83 za subskalu ponašajne ljubomore (Kalebić i sur., 2000). Koeficijenti pouzdanosti Cronbach alpha u ovom istraživanju za subskalu kognitivne ljubomore iznosi 0,87, za emocionalnu ljubomoru 0,93 i za ponašajnu ljubomoru 0,80.

3.2.2 Skala Instagram ljubomore (Muisse, Christofides i Desmarais, 2009; Šimičević 2019)

Originalni naziv ove skale je The Facebook Jealousy Scale koju su konstruirali Muise, Christofides i Desmarais (2009). U svom izvornom obliku skala se sastoji 27 čestica i ispituje ljubomoru u kontekstu društvene mreže Facebook. Skala koja ispituje Instagram ljubomoru preuzeta je iz diplomskog rada Šimičević (2019). Skala Instagram ljubomore se sastoji od 19 čestica. Zadatak sudionika je da na skali od 7 stupnjeva zaokruže koliko se tvrdnja odnosi ili ne odnosi na njih. Rezultat se izračunava prosjekom odabranih vrijednosti gdje viši rezultat ukazuje na višu razinu Instagram ljubomore. Čestice su sastavljene na način da ispituju ljubomoru, ali u kontekstu društvene mreže Instagram. „Bio/la bih ljubomoran/a kada bi nepoznata osoba suprotnog spola komentirala fotografiju mojeg/moje partnera/ice“, „Svađam se s partnerom/icom zbog Instagrama“ i „Bio/la bih ljubomoran/a kada bih vidio/jela da je moj/a partner/ica zapratio/la nepoznatu osobu suprotnog spola na Instagramu“ su neki od primjera čestica ovog mjernog instrumenta. Pouzdanost je zadovoljavajuća, koeficijent pouzdanosti Cronbach alpha dobiven na uzorku ovog istraživanja iznosi 0,94. U izvornom istraživanju od Muise, Christofides i Desmarais (2009) Cronbach alpha je iznosio 0,96, dok je u istraživanju od Šimičević iznosio 0,93.

3.2.3 Skala percipirane osjetljivosti partnera na vlastite potrebe (Reis i Charmichael, 2006)

Ova skala je konstruirana u svrhu utvrđivanja stupnja osjetljivosti partnera na vlastite potrebe. Prevedena je u svrhu ovog istraživanja i sastoji se od ukupno 18 čestica. Dvije čestice su općenite „Moj partner/ica me uobičajeno stvarno sluša“ i „Moj partner/ica uobičajeno je osjetljiv/a na moje potrebe“, osam čestica mjeri razumijevanje kao na primjer „Moj partner/ica uobičajeno vidi „pravog/u mene“ i drugih osam mjeri podržavanje kao na primjer „Moj partner/ica uobičajeno cijeni moje sposobnosti i mišljenja“. Ova skala je prevedena na hrvatski jezik. Prevele su ju tri međusobno nezavisna prevoditelja te je zajedničkim dogovorom odlučan zadovoljavajući prijevod koji je dodatno potvrđen s mentoricom. Konfirmatornom faktorskom analizom potvrđena je originalna faktorska struktura upitnika. Rezultati faktorske analize nalaze se u Prilogu 1 (Tablica 1.1). Zadatak sudionika je da na skali od 9 stupnjeva procijeniti koliko su pojedine tvrdnje istinite za njih, s tim da 1 predstavlja u potpunosti neistinito, a 9 u potpunosti istinito. Krajnji rezultat se izračunava zbrojem označenih vrijednosti na česticama. U prijašnjim istraživanjima pouzdanost mjernog instrumenta je bila zadovoljavajuća i bila u rasponu od 0.91 do 0.98 (Reis i Carmichael, 2006). U ovom istraživanju koeficijent pouzdanosti Cronbach alpha iznosi 0.95.

3.2.4 Skala povjerenja u bliskim vezama (Rempel, Holmes i Zanna, 1985)

Skala povjerenja u bliskim vezama se sastoji od 3 subskale koje mjere predvidljivost partnerova ponašanja, pouzdanost partnera i povjerenje u partnera. Ukupno se sastoji od 17 čestica, subskale predvidljivosti i pouzdanosti se sastoje od 5 čestica dok se subskala povjerenja sastoji od 7 čestica. Neki od primjera čestica su: „Ponašanje mog/je partnera/ice je vrlo konzistentno“, „Siguran/a sam da me moj/a partner/ica neće prevariti, čak i ako se pruži prilika i ne postoji mogućnost da ga/ju se razotkrije“, „Čak i kad ne znam kako će moj partner reagirati, osjećam da mu/joj mogu reći bilo što o sebi, čak i ono čega se sramim“. Zbog toga što ova skala nije prije korištena na hrvatskom jeziku bila je prevedena od strane tri nezavisna prevoditelja. Najadekvatniji prijevod je zajednički dogovoren od strane prevoditelja te kasnije potvrđen s mentoricom. Konfirmatornom faktorskom analizom potvrđena su tri faktora predvidljivosti, pouzdanosti i povjerenja. Rezultati faktorske analize nalaze se u Prilogu 1 (Tablica 1.2). Zadatak sudionika bio je da na skali od 7 stupnjeva označe koliko se slažu sa sadržajem čestice gdje -3 predstavlja u potpunosti se ne slažem, a +3 u potpunosti se slažem. Ukupni rezultat na Skali povjerenja se računa zbrajanjem odabranih vrijednosti. Budući da se ova skala sastoji od 3 subskale zbrajanjem određenih čestica se i može dobiti rezultat za

određenu subskalu. Koeficijent pouzdanosti Cronbach alpha iznosi 0,91 na uzorku sudionika iz ovog istraživanja.

3.2.5 Privlačnost prema alternativnim partnerima (Neal i Lemay, 2017)

Ova skala sadrži ukupno 8 čestica koje mjere privlačnost prema drugima i projekciju privlačnosti, s tim da se prve četiri čestice odnose na privlačnost koju pojedinci osjećaju prema drugima, a ostale četiri tvrdnje se odnose na procjenu sudionika o tome privlače li njihove partneri neke druge alternativne osobe. Konfirmatornom faktorskom analizom potvrđena su dva faktora privlačnost prema alternativnim partnerima i percepcija privlačnosti partnera prema alternativnim partnerima. Rezultati faktorske analize prikazani su u Prilogu 1 (Tablica 1.3). Prve četiri čestice ispituju privlačnost koju pojedinci osjećaju prema drugim osobama koje im nisu trenutni partner ili partnerica (npr. „Danas se osjećam zainteresirano za romantični ili seksualni susret s nekom drugom osobom (osim svog/je partnera/ice)”). Sudionici na skali od 9 stupnjeva trebaju dati odgovoriti od 1 „U potpunosti se ne slažem“ do 9 „U potpunosti se slažem“. Na drugo pitanje „Koliko ste vremena proveli danas razmišljajući o romantičnom ili seksualnom susretu s nekim drugim (osim svog/je partnera/ice)?“ sudionici su trebali na skali raspona od devet stupnjeva zaokružiti vrijednosti od „nisam uopće“ do „cijeli dan“. Na zadnje dvije čestice „Koliko ste drugih ljudi (osim svog partnera) danas odmjerili (tj. pogledali s romantičnim ili seksualnim zanimanjem)?“ i „S koliko ste drugih ljudi (osim svog partnera) danas očijukali?“ sudionici su trebali odabrati vrijednosti od „0“ do „8 i više“. Ostale četiri čestice su bile jednake ovima osim što su preformulirane da ispituju procjenu sudionika o tome privlače li njihove partnere druge osobe kao na primjer „Danas se moj/a partner/ica osjećao/la zainteresirano za romantičan ili seksualni susret s nekom drugom osobom (osim mene)“. Rezultati na ovoj skali se formiraju zbrajanjem označenih vrijednosti na pojedinim tvrdnjama. Cronbach alpha na ovom uzorku iznosi 0,74 za čestice o privlačnosti prema alternativnim partnerima i 0,89 za procjenu privlačnosti koju partner osjeća prema alternativnim partnerima.

3.3. Postupak

U svrhu skupljanja podataka korišten je set prethodno opisanih upitnika. Upitnik je bio u Google Forms aplikaciji i prikupljanje sudionika se odvijalo online putem. Upitnik je podijeljen svim prijateljima i poznanicima koji su zamoljeni da dalje dijele upitnik. Osim toga, upitnik je javno podijeljen u razne grupe na Facebook-u koje su imale po nekoliko tisuća članova kako bi što više ljudi sudjelovalo u istraživanju. Odmah na početku upitnika se nalazila uputa u kojoj

je objašnjeno u svrhu čega se provodi istraživanje, etičko odobrenje provedbe istraživanja, procijenjeno vrijeme ispunjavanja ankete od 15 minuta te da im je osigurana anonimnost.

4. REZULTATI

Prvi korak u obradi rezultata je provesti Kolmogorov – Smirnov test i izračun indeksa asimetričnosti i spljoštenosti distribucije kako bi se ustanovila normalnost distribucije korištenih varijabli.

Tablica 1. Prikaz rezultata Kolmogorov – Smirnov testa koji, indeksa spljoštenosti i indeksa asimetričnosti za varijable kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore, Instagram ljubomora, percepciju responzivnosti partnera, povjerenja u partnera i projekcije privlačnosti (N=335).

Varijable	Kolmogorov – Smirnov test	p	Indeks asimetričnosti	Indeks spljoštenosti
Kognitivna ljubomora	0,19	0,01	1,36	1,32
Emocionalna ljubomora	0,8	0,05	-0,06	-1
Bihevioralna ljubomora	0,2	0,01	1,8	4,4
Instagram ljubomora	0,11	0,01	0,76	-0,06
Percepcija responzivnosti partnera	0,14	0,01	-2,35	8,52
Povjerenje u partnera	0,14	0,01	-1,45	1,90
Privlačnost prema drugima	0,32	0,01	4,08	22,07
Procjena partnerove privlačnosti	0,29	0,01	3,14	12,69

Kolmogorov - Smirnov test je statistički značajan za kognitivnu, emocionalnu, bihevioralnu i Instagram ljubomoru, percepciju responzivnosti partnera i povjerenje u partnera, za privlačnost prema drugima i procjenu partnerove privlačnosti. Varijable kognitivna, bihevioralna i Instagram ljubomora imaju lagano pozitivno asimetričnu distribuciju dok varijable emocionalne ljubomore, responzivnosti partnera imaju negativno asimetričnu distribuciju. Negativno asimetrična distribucija znači da se rezultati grupiraju prema višim vrijednostima, a pozitivno asimetrična distribucija znači da se rezultati više grupiraju prema nižim vrijednostima. Prema Klineu (2011) indeks asimetričnosti treba iznositi do 3, a indeks spljoštenosti do 10 kako bi se zadovoljili kriteriji za parametrijsku obradu podataka. Iz tablice 2. možemo vidjeti da varijable zadovoljavaju uvjete pa će daljnje obrade podataka biti parametrijske. Kao što možemo vidjeti u gornjoj tablici Klineovi uvjeti nisu zadovoljeni za varijable privlačnosti prema drugima i procjena partnerove privlačnosti. Zbog nezadovoljenih uvjeta normalnosti distribucije varijable privlačnosti prema drugima i procjena partnerove privlačnosti prema drugima varijable se neće koristiti u daljnjoj obradi podataka u svrhu odgovora na istraživačke probleme. No, kako se dobiveni podatci ne bi u potpunosti zanemarili varijable privlačnosti su pretvorene u dihotomne kategorijalne varijable čije vrijednosti predstavljaju osjećaju li osobe privlačnost prema drugim osobama ili ne odnosno procjenjuju li da njihovi partneri osjećaju privlačnost prema drugim osobama ili ne. Oni koji su postizali rezultate niže od medijana su stavljani u kategoriju ne osjećanja privlačnosti, dok su oni koji su postigli rezultate više od medijana svrstani u kategoriju osjećaju privlačnost prema drugima. Provedene analize s podacima privlačnosti prema drugima i procjene partnerove privlačnosti prema drugima mogu se vidjeti u Prilogu 4.

Tablica 2. Prikaz deskriptivnih parametara za varijable kognitivne, emocionalne, bihevioralne i Instagram ljubomore, percipirane osjetljivosti partnera, povjerenja u partnera i projekciju privlačnosti (N=335).

Varijable	M (N=42)			Ž (N=293)			Utvrđeni raspon	Teorijski raspon	Interkvartilno raspršenje
	M	C	SD	M	C	SD			
Kognitivna ljubomora	11,62	10	4,55	12,93	11	5,11	8 - 32	8 - 40	9 - 15
Emocionalna ljubomora	21,14	20,5	8,42	23,92	25	8,83	8 - 40	8 - 40	16 - 30
Bihevioralna ljubomora	9,92	9	2,35	12,28	11	4,19	8 - 36	8 - 40	9 - 13
Instagram ljubomora	23,93	16,5	22,13	32,30	28	25,26	0 - 114	0 - 114	11-48
Percepcija responzivnosti partnera	142,90	146	16,33	141,54	145	19,50	18 - 162	18 - 162	136 - 155
Povjerenje u partnera	30,30	34,5	16,48	32,10	37	16,84	-32 - 51	-51 - 51	25 - 44
Privlačnost prema drugima	7,92	5	6,91	5,29	4	2,56	4-33	4-33	4 - 6
Procjena partnerove privlačnosti	7,23	4	6,36	6,07	4	3,55	4-33	4-33	4 - 7

Iz deskriptivnih podataka možemo uočiti kako sudionice imaju više prosječne rezultate od sudionika na svim komponentama ljubomore. Kod percipirane responzivnosti partnera muškarci postižu više rezultate dok žene postižu više na skali povjerenja. Muškarci su se izjasnili da osjećaju više privlačnosti prema drugim osobama, isto tako su i procjenjivali da i njihovi partneri osjećaju više privlačnosti prema drugima.

U svrhu odgovora na prvi istraživački problem proveden je t-test na nezavisnom uzorku čiji rezultati se mogu vidjeti u Tablici 3.

Tablica 3. Prikaz rezultata provedenog t-testa kako bi se ustanovilo postoji li razlika između muškaraca i žena u Instagram ljubomori, kognitivnoj ljubomori, emocionalnoj ljubomori i bihevioralnoj ljubomori (N=335).

Varijable	M (N=42)		Ž(N=239)		t	df
	M	SD	M	SD		
Instagram ljubomora	23,93	22,13	32,30	25,26	2,04*	333
Kognitivna ljubomora	11,62	4,55	12,93	5,11	1,57	333
Emocionalna ljubomora	21,14	8,42	23,92	8,83	1,92	333
Bihevioralna ljubomora	9,92	2,35	12,28	4,19	3,55*	333

*p<0,05

Provedbom t-testa ustanovljena je značajna razlika u Instagram ljubomori i bihevioralnoj ljubomori između muškaraca i žena. U oba slučaja žene su bile više ljubomorne u odnosu na muškarce. Nisu ustanovljene razlike po između muškaraca i žena u kognitivnoj i bihevioralnoj ljubomori.

Kako bi se odgovorilo na drugi istraživački problem izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije između Instagram ljubomore i kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore.

Tablica 4. Prikaz Pearsonovih koeficijenata povezanosti Instagram ljubomore sa kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom (N=335).

Varijable	Kognitivna ljubomora	Emocionalna ljubomora	Bihevioralna ljubomora
Instagram ljubomora	0,50*	0,73*	0,61*

*p<0,05

Izračunom Pearsonovog koeficijenta korelacije ustanovljene su značajne pozitivne povezanosti Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom. Pojedinci koji su bili više kognitivno, emocionalno ili bihevioralno ljubomorni su bili i više ljubomorni zbog Instagrama. Najviša je povezanost između Instagram ljubomore i emocionalne ljubomore,

slijedi je bihevioralna ljubomora te je najmanji koeficijent povezanosti s kognitivnom ljubomorom.

U svrhu odgovora na treći istraživački problem provedena je regresijska analiza. Privlačnost prema alternativnim partnerima i procjena partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima su uvrštene u regresijsku analizu kao dihotomne varijable zbog nezadovoljavajuće distribucije.

Matrica korelacija među prediktorima i kriterija nalazi se u Prilogu 3 (Tablica 3.).

Tablica 5. Prikaz rezultata regresijske analize s Instagram ljubomorom kao kriterijem i spolom, responzivnosti, povjerenjem privlačnosti i percipiranom privlačnosti kao prediktorima.

kriterij	prediktor	R ²	F	B
		0,095*	6,92*	
Instagram ljubomora	spol			-0,09
	responzivnost			0,15*
	povjerenje			-0,22*
	privlačnost			-0,23*
	percepcija partnerove privlačnosti			0,15*

*p<0,05

Rezultati regresijske analize ukazuju kako spol, responzivnost i povjerenje objašnjava 9,5% varijance Instagram ljubomore. Viša percepcija partnerove responzivnosti i niže povjerenje, niža vlastita privlačnost prema alternativnim partnerima, ali viša percepcija partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima predviđaju veće razine Instagram ljubomore. Spol nije bio značajan prediktor Instagram ljubomore.

5. RASPRAVA

Cilj ovog istraživanja bio je proširiti znanje o Instagram ljubomori ispitivajući odnos s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom te ispitati jesu li spol, povjerenje u partnera, percipirana osjetljivost partnera na vlastite potrebe i projekcija privlačnosti dobri prediktori Instagram ljubomore. Obradom rezultata ustanovljeno je kako se varijable privlačnosti prema drugima i procjene partnerove privlačnosti prema drugima ne zadovoljavaju uvjete za daljnje korištenje u parametrijskim statističkim analizama. Zbog toga su u ovom istraživanju transformirane u dihotomne varijable te i u regresijskoj analizi korištene kao prediktori Instagram ljubomore.

U svrhu odgovora na prvi istraživački problem koji je bio utvrditi postoje li razlike s obzirom na spol u Instagram, kognitivnoj, emocionalnoj i bihevioralnoj ljubomori obradom rezultata utvrđena je razlika između muškaraca i žena u Instagram ljubomori i u bihevioralnoj ljubomori. U oba slučaja žene su bile ljubomornije od muškaraca što je u skladu s prijašnjim istraživanjima (Marshall i sur., 2013; McAndrew i Shah, 2013; Muise i Christofides, 2009; Šimičević, 2019). Razlike s obzirom na spol nisu utvrđene u kognitivnoj i emocionalnoj ljubomori. Ovakvim rezultatima prva hipoteza kojom se pretpostavljalo da će žene biti ljubomornije je djelomično potvrđena. Moguće objašnjenje za dobivene rezultate je što će, prema McAndrew i Shah (2013), žene češće krivo protumačiti partnerove reakcije na društvenim mrežama nego što će to učiniti muškarci. Muscanell i sur. (2012) navode kako su žene više ljubomorne i u izmišljenim scenarijima vezanim uz objave na društvenim mrežama što je konzistentno i sa prijašnjim istraživanjima koja su demonstrirala kako žene izvještavaju o doživljavanju intenzivnijih osjećaja kao odgovor na situacije koje dovode do pojave ljubomore (Sagarin i Guadagno, 2004). Nadalje, javna priroda potencijalne nevjere na društvenim mrežama može različito utjecati na muškarce i žene (Muscanell i sur., 2012). Žene će više osjetiti negativan utjecaj kada vjeruju da i druge osobe mogu vidjeti nedostatak dokaza o tome kako su u ljubavnoj vezi kao na primjer nema zajedničkih slika na partnerovu profilu. One drugačije reagiraju jer žene češće od muškaraca sebe definiraju po mišljenju drugih i imaju veću potrebu za pozitivnom procjenom od strane drugih ljudi (Hodgson i Fischer, 1979; Magnuson i Dundes, 2008; Schwalbe i Staples, 1991). Zbog toga što žene ponekad svoj self-koncept baziraju na drugima i što više cijene tuđa mišljenja mogu osjetiti više negativnih osjećaja kada dokaz o neuspješnoj vezi postane javan na društvenim mrežama. Žene su također postizale i više rezultate u bihevioralnoj ljubomori što je u skladu s prijašnjim istraživanjima (Guerrero i sur., 1993; Aylor i Dainton, 2001).

Evolucijski gledano žene imaju veći rizik od gubitka resursa zbog gubitka partnera (Southard i Abel, 2010) te zbog toga mogu biti sklonije koristiti se ponašanjima namijenjenima očuvanjem veze. Afifi i Reichart (1996) spominju kako je bihevioralna ljubomora zapravo više ekspresija ljubomore, dok su kognitivna i emocionalna ljubomora više iskustvo odnosno osjećaj ljubomore. Razlog za veću bihevioralnu ljubomoru žena može biti zbog toga što žene češće pokazuju svoju ljubomoru od muškaraca i sklonije su je komunicirati svojim partnerima otkrivanjem osjećaja, traženjem objašnjenja i suočavanjem s partnerom (Carson i Cupach, 2000).

Kao odgovor na drugi problem koji je bio ustanoviti postoji li povezanost Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom. Utvrđena je značajna pozitivna povezanost Instagram ljubomore sa sve tri dimenzije ljubomore. U prijašnjim istraživanjima nije ispitivano koja je ljubomora po podijeli Pfeiffer i Wong (1989) najviše povezana s Instagram ljubomorom. Budući da sve četiri varijable imaju nešto zajedničko u konstruktu kojeg opisuju – ljubomoru, za očekivati je bilo da će povezanost biti pozitivna što i rezultati potvrđuju. Treba naglasiti kako su utvrđene korelacije uglavnom srednje veličine što ukazuje da postoji povezanost između konstrukata, ali da mjere kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore i mjere Instagram ljubomore nisu u potpunosti iste što je i pokazatelj diskriminantne valjanosti. Najveća povezanost Instagram ljubomore s emocionalnom ljubomorom se može pojasniti sličnim situacijama koje ih izazivaju. Naime, emocionalna ljubomora se odnosi na emocionalne reakcije pojedinca kada partner pokazuje interes za drugu osobu, kada flertuje s tom osobom ili kada se druga osoba pokušava približiti partneru (Pfeiffer i Wong, 1989). To su sve situacije koje dovode do ljubomorne emocionalne reakcije. Sva gore navedena ponašanja se mogu odvijati na Instagram platformi i partner ih može uočiti što samim time može uzrokovati pojavu negativnih emocija kod partnera. Informacije o tome koga su partner ili partnerica počeli pratiti, kakve komentare ostavljaju drugima ispod objavljenih slika i kakve slike označavaju da im se sviđaju su dostupne pojedincima na Instagramu te ovisno o tome procijeni li se informacija kao prijatna vezi može dovesti do pojave ljubomore. Sljedeća najviša povezanost Instagram ljubomore je s bihevioralnom ljubomorom. Ova povezanost može se objasniti sličnim ponašanjima koja čine bihevioralnu i Instagram ljubomoru. Ponašanja kao zavirivanje u partnerovu torbu, provjeravanje gdje je partner i propitkivanje o prijašnjim romantičnim vezama su vrlo slična ponašanjima kao provjeravanje partnerove aktivnosti na Instagramu, ispitivanje o partnerovim pratiteljima na Instagramu i tako dalje. Zapravo u oba slučaja se ova ponašanja izvode u svrhu nadgledanja partnera i u svrhu procjene postoji li prijatna vezi. Najniža, ali i dalje srednja povezanost ostvarena je između Instagram ljubomore

i kognitivne ljubomore. Kognitivna ljubomora se odnosi na razmišljanje pojedinca o partneru ili partnerici na određene načine kao na primjer sumnju da ih partner vara ili da se potajno nalazi s nekom drugom osobom. Ovakve sumnje se mogu lakše i na socijalno prihvatljiviji način potvrditi proučavanjem Instagram profila. Osobe koje počinju sumnjati u svoje partnere mogu potražiti dokaze na profilima svojih partnera na društvenim mrežama (Muisse i sur., 2009) stoga i postoji pozitivna povezanost između ove dvije vrste ljubomore jer što više vremena provode na društvenim mrežama to postoji veća mogućnost da će doći do informacija koje izazivaju ljubomoru (Muisse i sur., 2013). Kao što vidimo iz dobivenih pozitivnih povezanosti Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom postoje određena preklapanja, ali ipak povezanosti nisu toliko velike da bi mogli govoriti o istom konstruktu odnosno izjednačiti Instagram ljubomoru s bilo kojom od ljubomora iz multidimenzionalnog modela. Kao što je već prije rečeno ljubomora je jedan kompleksan konstrukt, razvoj komunikacije i raznih informacija dostupnim na društvenim mrežama učinili su ljubomoru i istraživanje iste još kompleksnijim. Ovakvi rezultati nam ukazuju koliko je bitno usprkos njihovoj povezanosti praviti distinkciju između „online“ i „offline“ ljubomore.

U svrhu odgovora na treći problem koji je ustanoviti doprinos spola, povjerenja i percipirane responzivnosti partnera te privlačnosti prema alternativnim partnerima i percepcija partnerove privlačnosti prema istim provedena je regresijska analiza. Regresijska analiza je pokazala da su odabrani prediktori objasnili manji postotak varijance Instagram ljubomore. Najjači prediktori Instagram ljubomore bili su povjerenje odnosno nedostatak povjerenja i niska ili nepostojeća privlačnost prema alternativnim partnerima. Ovi rezultati su u skladu s prijašnjim istraživanjima (Rodriguez i sur., 2015). Povjerenje je vrlo bitno za razvoj zdrave, sigurne i zadovoljavajuće veze (Simpson, 2007). Zapravo vjerovanje da partner osobe želi ono što je najbolje za tu osobu je jedna od najvažnijih i visoko cijenjenih kvaliteta veze (Clark i Lemay, 2010; Reis, Clark i Holmes, 2004). Povjerenje je prediktor mnogih pozitivnih individualnih ishoda, ali i pozitivnih ishoda za vezu (Simpson, 2007; Lemay, Clark i Feeney, 2007). Nedostatak povjerenja u ljubavnim vezama je povezano sa negativnim posljedicama za vezu (Rodriguez i sur., 2015). U istraživanju od Campbell i sur. (2010) pojedinci manjeg povjerenja su imali negativnije reakcije na dnevne konflikte u vezi. Nadalje, manje povjerenje je često praćeno zabrinutosti da će partner prekinuti vezu i naći sebi boljeg drugog partnera. Zbog toga veza bez međusobnog povjerenja partnera može dovesti do pojave negativnih obrazaca kao što su negativne atribucije, sumnja i ljubomora (Rodriguez i sur., 2015). Osim povjerenja i privlačnost prema alternativnim partnerima je bila prediktor Instagram ljubomore. Osobe koje ne osjećaju privlačnost prema drugim osobama će biti više ljubomorne. Mogući razlog je taj što

osobe koje ne osjećaju privlačnost prema drugima smatraju tu privlačnost znatnom prijetnjom za vezu te njihova privlačnost prema drugima bi mogla narušiti sadašnju ljubavnu vezu. Procjena niske privlačnosti prema drugima stoga može biti jedan od mehanizama za zaštitu sadašnjeg odnosa. Sljedeći prediktori po važnosti je percipirana responzivnost partnera te procjena partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima. Pojedinci koji su smatrali svoje partnere responzivnim odnosno osjetljivim na njihove potrebe su i bili manje ljubomorni što je u skladu s prijašnjim istraživanjima (Zahid i Tariq, 2020; Beukeboom i Pollman, 2021). Zbog partnerove osjetljivosti na potrebe osobe su manje sklone sumnjati da se partneru sviđa netko drugi te dvosmislene situacije ne interpretiraju kao prijetnje vezi zbog toga što partner svojom osjetljivošću i brigom im ukazuje da je predan trenutnoj vezi. Nadalje, osobe koje su procijenili da njihove partnere privlače druge osobe su bili ljubomorniji. S obzirom da partnerova privlačnost prema drugim osobama izaziva prijetnju za održavanje veze i konkretno partnerova privlačnost prema drugoj osobi je zapravo direktna prijetnja trenutnom partneru percepcija partnerove privlačnosti prema drugima kao prediktor ljubomore je u skladu sa svim teorijama ljubomore (Buss, 2012; Pavela i Šimić, 2012; Muise i sur., 2009; Neal i Lemay, 2017). Ako partnera počnu privlačiti druge osobe može doći do nevjere te partner može prekinuti vezu i započeti odnos sa drugom osobom. Prekid odnosa je značajan gubitak za osobu te zbog toga dolazi i do pojave ljubomore kako bi se veza spasila odnosno održala. Nadalje, spol se nije pokazao kao značajni prediktor pojave Instagram ljubomore što nije u skladu s prijašnjim istraživanjima (Muise i sur., 2009; Marshall i sur., 2015; McAndrew i Shah, 2015) niti pretpostavkom u ovom istraživanju, ali je u skladu s istraživanjima od Betlach, 2022; Šimičević, 2019; Brem i sur., 2015; Drouin i sur., 2014 i Utz i sur; 2015. Moguće objašnjenje za ovakve rezultate je što je vrlo mali udio muških ispitanika u ovom istraživanju. Od ukupno 335 sudionika samo njih 42 bilo je muškog spola. Moguće je u slučaju da je bilo približno jednako sudionika oba spola da bi i uloga spola u predikciji Instagram ljubomore bila značajnija. Iako su postignute razlike s obzirom na spol u Instagram ljubomori to ne znači i da će spol biti značajan prediktor Instagram ljubomore. Zaključno, valja istaknuti da se povjerenje i percipirana responzivnost partnera nisu još ispitivale u odnosu s ljubomorom. Prijašnja istraživanja ljubomore su se uglavnom bavila sa varijablama kao što su privrženost, samopoštovanje, crte ličnosti, seksualna orijentacija, zadovoljstvo vezom, duljina i vrsta veze, predanost i ulaganje u odnos (Martinez-Leon, 2017). Te varijable ispitivane zajedno s ljubomorom su objašnjavale značajno više postotke varijance, ali pojedinačni doprinos bi bio relativno nizak (Krapanić, 2020). Ovakvi rezultati su pokazatelji kako je i dalje potrebno

istraživati koje su varijable ključne za predikciju pojave ljubomore i kako one međusobno djeluju da dovode do ljubomore (Rydell i sur., 2004).

Treba se osvrnuti i na određena ograničenja ovog istraživanja. Jedno od ograničenja je što nije eksperimentalno istraživanje te se većina primijenjenih upitnika odnosi na retroaktivno procjenjivanje vlastitog, ali i partnerovog ponašanja. Nadalje, ovo istraživanje je provedeno online što ima određene prednosti, ali i nedostatke. Prednosti su što je ovo ipak istraživanje Instagram ljubomore; ljubomore koje se pojavljuje zbog korištenja Instagrama odnosno dok je osoba „online“ te samim time će osobe kod kojih se pojavljuje Instagram ljubomora vjerojatno biti više na internetu i biti dosta odnosno dovoljno informatički pismene da im ispunjavanje online upitnika neće biti znatno teže nego ispunjavanje upitnika na standardni papir - olovka način. Online prikupljanjem lakše je doći do većeg broja sudionika nego prikupljanjem uživo, također online istraživanja su više vremenski ekonomična. No, online istraživanja ipak imaju i svoje nedostatke. Sudionici su se prikupljali po raznim online grupama i tehnikom snježne grude te je tako sakupljen prigodni uzorak jer su objavom upitnika u raznim grupama na društvenim mrežama obuhvaćeni samo pojedinci koji su članovi tih grupa. Također, ovaj upitnik je ispunilo znatno više žena njih čak 85%. Veća zastupljenost osoba ženskog spola je čest slučaj kod online istraživanja (Reaplust i Velimirović, 2015). Nadalje, u istraživanju je korišten prigodni uzorak pa je upitno koliko se dobiveni rezultati mogu generalizirati na opću populaciju, s obzirom na znatno manji postotak muških sudionika posebno je upitno koliko se rezultati mogu generalizirati na mušku populaciju. Kao i u svakom anketnom istraživanju treba uzeti u obzir i mogućnost da su poneki sudionici davali socijalno poželjne odgovore na pitanja iako im je osigurana anonimnost. Iz Tablice 2. možemo vidjeti kako je prosjek rezultata u varijablama privlačnost prema drugima i procjena privlačnosti prema drugima u nižim vrijednostima što znači da su sudionici izražavali izrazito nisku privlačnost prema drugim osobama koje nisu njihovi partneri što je vrlo socijalno poželjan odgovor.

Doprinosi ovog istraživanja su proširenje razumijevanja Instagram ljubomore ispitivanjem ljubomore s drugim konstruktima. Osim toga ovo je prvo istraživanje u kojem su se zajedno koristile skale Instagram ljubomore i Multidimenzionalne ljubomore. Samim time ispitana je dodatno diferentna valjanost Instagram ljubomore. Također, u svrhu ovog istraživanja su prevedene na hrvatski jezik Skale povjerenja u bliskim odnosima i percepcije partnerove osjetljivosti na vlastite potrebe. Rezultati konfirmatorne faktorske analize za obje skale mogu se vidjeti u Prilogu 1 (Tablica 1.1 i 1.2). Nadalje, u želji da se istraži mogu li sudionici adekvatno procijeniti vlastitu ljubomoru konstruirana je čestica samoprocjene

ljubomore „Smatrate li sebe ljubomornom osobom?“. U Prilogu 3 (Tablica 3) mogu se vidjeti rezultati povezanosti samoprocjene ljubomore i kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore. Ustanovljene su pozitivne umjereno visoke povezanosti samoprocjene s dimenzijama ljubomore što nam ukazuje kako pojedinci donekle mogu točno procijeniti koliko su ljubomorni što može koristiti i u budućim istraživanjima. Najveća je povezanost samoprocjene ljubomore sa dimenzijom emocionalne ljubomore, pa sa kognitivnom ljubomorom i najmanje s bihevioralnom ljubomorom. Naravno treba naglasiti da je to samo jedna čestica pa je preporuka da se koristi samo kao dodatan podatak u istraživanju kao razina ljubomore ako istražitelji žele ispitati koliko su pojedinci ljubomorni u temama istraživanjima gdje bi im ljubomora mogla biti dodatan i zanimljiv podatak, ali za istraživanja baš ljubomore je ipak bolje koristiti mjerne instrumente namijenjene za to s više čestica.

U budućim istraživanjima bilo bi dobro osmisliti i eksperimentalni nacrt za ovo istraživanje te bi uz veću kontrolu dodatno povećali razumijevanje Instagram ljubomore te možda bi smo čak i mogli doći do ponekih kauzalnih zaključaka. Dodatno, preporuka za buduća istraživanja Instagram ljubomore je da dodaju još česticu ili dvije u Skali Instagram ljubomore koje bi se osvrnule i na Instagram priče. Kako je Skala konstruirana prije pojave opcije i mogućnosti objavljivanja priča na Instagramu bilo bi dobro ispitati i ljubomoru koja se pojavi nakon gledanja Instagram priči. Iako ima istraživanja o ljubomori na društvenim mrežama uglavnom su to kvantitativna istraživanja, možda bi bilo dobro provesti i kvalitativno istraživanje gdje bi pojedinci koji imaju izraženu Instagram ljubomoru mogli voditi dnevnik te zapisivati kakve objave kod njih izazivaju ljubomoru pa bi mogli dobiti još dublje znanje o mogućim situacijama koje izazivaju ljubomoru. Nadalje, u budućim istraživanjima moglo bi se i istražiti moguće razlike u Instagram ljubomori s obzirom jesu li pojedinci u vezi na daljinu ili ne. Još jedno poboljšanje ovog istraživanja bi bilo da se provede više mjerenja budući da je ovo bilo transversalno istraživanje. Osim više mjerenja bilo bi dobro uključiti oba partnera u istraživanje pogotovo u slučaju ispitivanja projekcijske pristranosti kao što je i bio slučaj u istraživanju od Neal i Lemay (2015). Bilo bi zanimljivo i vidjeti u budućim istraživanjima kakve odnose percipirana osjetljivost partnera ima s drugim konstruktima koji se često koriste u istraživanjima bliskih ljubavnih odnosa kao što su zadovoljstvo vezom, privrženost, samopoštovanje, povjerenje, trajanje i kvaliteta veze. U ovom istraživanju se pokazalo kako mjera privlačnosti i nije baš dostatna pa bi za buduća istraživanja trebalo konstruirati nove osjetljivije i pouzdanije skale za mjerenje privlačnosti prema drugim ljudima i procjenu privlačnosti koju partner osjeća prema drugima.

6. ZAKLJUČCI

1.) Utvrđena je statistički značajna razlika između muškaraca i žena u Instagram i emocionalnoj ljubomori. Žene su bile više ljubomorne. Nije utvrđena statistički značajna razlika po spolu u kognitivnoj i bihevioralnoj ljubomori.

2.) Utvrđena je statistički značajna pozitivna povezanost Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom.

3.) Utvrđeno je da se 9,5% varijance Instagram ljubomore može objasniti putem četiri prediktorske varijable: povjerenje i responzivnost partnera, privlačnosti prema alternativnim partnerima i percepcija partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima. Osobe manjeg povjerenja i niže percipirane responzivnosti partnera, niske privlačnosti prema alternativnim partnerima i koji više percipiraju da njihove partnere privlače alternativni partneri će biti više ljubomorni. Spol se nije pokazao kao značajan prediktor Instagram ljubomore.

7. LITERATURA

- Adams, S. (2012). Jealousy in romantic relationships, self-esteem and ego defenses. (Doktorska disertacija, Victoria University).
- Agnew, C. R., Van Lange, P. A., Rusbult, C. E., i Langston, C. A. (1998). Cognitive interdependence: Commitment and the mental representation of closer relationships. *Journal of personality and social psychology*, 74(4), 939 - 954.
- Amato, P. R., i Rogers, S. J. (1997). A longitudinal study of marital problems and subsequent divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 612-624.
- Ames, D. R. (2004). Strategies for social inference: a similarity contingency model of projection and stereotyping in attribute prevalence estimates. *Journal of personality and social psychology*, 87(5), 573 - 585.
- Aron, A. i Aron, E. N. (1997). Self-expansion motivation and including other in the self. *Handbook of personal relationships: Theory, research, and interventions* (251–270). Chichester, England: Wiley.
- Aylor, B., i Dainton, M. (2001). Antecedents in romantic jealousy experience, expression, and goals. *Western Journal of Communication (includes Communication Reports)*, 65(4), 370-391.
- Brem, M. J., Spiller, L. C. i Vandehey, M. A. (2015). Online mate-retention tactics on Facebook are associated with relationship aggression. *Journal of interpersonal violence*, 30(16), 2831-2850.
- Bringle, R. G. (1981). Conceptualizing jealousy as a disposition. *Alternative Lifestyles*, 4, 274-290.
- Bryson, J. B. (1991). Modes of responses to jealousy-evoking situations. U Salovey, *The psychology of jealousy and envy* 1-45. New York, NY: Guilford Press.
- Buss, D.M., Larsen, R., Westen, D. i Semmelroth, J. (1992). Sex differences in jealousy: evolution, physiology, and psychology. *Psychological Science*, 3, 251-255.
- Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23(6), 997-1006.

- Buunk B, Bringle, R G (1987) Jealousy in love relationships. D. Perlman ve S. Duck , Intimate relationships: Development, dynamics, and deterioration içinde, 123-147. Beverly Hills, CA: Sage.
- Buunk, A. P., i Dijkstra, P. (2015). Rival characteristics that provoke jealousy: A study in Iraqi Kurdistan. *Evolutionary Behavioral Sciences*, 9(2), 116.
- Campbell, L., i Stanton, S. C. (2019). Adult attachment and trust in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 25, 148-151.
- Canevello, A., i Crocker, J. (2010). Creating good relationships: responsiveness, relationship quality, and interpersonal goals. *Journal of personality and social psychology*, 99(1), 78 - 106.
- Chin, K., Atkinson, B. E., Raheb, H., Harris, E., i Vernon, P. A. (2017). The dark side of romantic jealousy. *Personality and Individual Differences*, 115, 23-29.
- Cobey, K. D., Buunk, A. P., Roberts, S. C., Klipping, C., Appels, N., Zimmerman, Y., Coelingh Bennink, H. J. T. i Pollet, T. V. (2012). Reported jealousy differs as a function of menstrual cycle stage and contraceptive pill use: A within-subjects investigation. *Evolution and Human Behavior*, 33(4), 395–401.
- Collins, N. L., i Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644.
- Croucher, S. M., DeMaris, A., Oyer, B., Yartey, F. i Ziberi, L. (2012). Jealousy in India and the United States: A cross-cultural analysis of three dimensions of jealousy. *Human Communication*, 2(15), 129-158
- Dainton, M., i Aylor, B. (2001). A relational uncertainty analysis of jealousy, trust, and maintenance in long-distance versus geographically close relationships. *Communication Quarterly*, 49(2), 172-188.
- De Steno, D. A. i Salovey, P. (1996). Evolutionary origin of sex differences in jealousy? Questioning the “fitness” of the model. *Psychological Science*, 7, 367-372.
- Demirtaş-Madran, H. A. (2018). Relationship among Facebook jealousy, aggression, and personal and relationship variables. *Behaviour & Information Technology*, 37(5), 462-472.

- Demirtaş, H. A., i Dönmez, A. (2006). Jealousy in close relationships: Personal, relational and situational variables. *Turkish Journal of Psychiatry*, 17(3), 181-191.
- DiBello, A. M., Rodriguez, L. M., Hadden, B. W. i Neighbors, C. (2015). The green eyed monster in the bottle: Relationship contingent self-esteem, romantic jealousy, and alcohol-related problems. *Addictive behaviors*, 49, 52-58.
- Dijkstra, P., Barelds, D. P. i Groothof, H. A. (2013). Jealousy in response to online and offline infidelity: The role of sex and sexual orientation. *Scandinavian Journal of Psychology*, 54(4), 328-336.
- Drigotas, S. M., Safstrom, C. A., i Gentilia, T. (1999). An investment model prediction of dating infidelity. *Journal of personality and social psychology*, 77(3), 509 - 524.
- Drouin, M., Miller, D. A. i Dibble, J. L. (2014). Ignore your partners current Facebook friends; beware the ones they add! *Computer in Human Behavior*, 35, 483-488
- Edlund, J. E., i Sagarin, B. J. (2017). Sex differences in jealousy: A 25-year retrospective. In *Advances in experimental social psychology* (55), 259-302. Academic Press.
- Fekete, E. M., Stephens, M. A. P., Mickelson, K. D., i Druley, J. A. (2007). Couples' support provision during illness: The role of perceived emotional responsiveness. *Families, Systems, & Health*, 25(2), 204 – 217.
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A., i Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354.
- Follingstad, D. R., Wright, S., Lloyd, S., i Sebastian, J. A. (1991). *Sex differences in motivations and effects in dating violence*. *Family Relations*, 40, 51–57.
- Goodboy, A. K., Myers, S. A., i Members of Investigating Communication. (2010). Relational quality indicators and love styles as predictors of negative relational maintenance behaviors in romantic relationships. *Communication Reports*, 23(2), 65-78.
- Güçlü, O., Şenormancı, Ö., Şenormancı, G., i Köktürk, F. (2017). Gender differences in romantic jealousy and attachment styles. *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, 27(4), 359-365.

- Guerrero, L. K. (2017). Coping With Jealousy. U *Foundations for Couples' Therapy* (226-235). Routledge.
- Guerrero, L. K., i Andersen, P. A. (1998). The dark side of jealousy and envy: desire, delusion, desperation, and destructive communication. In B. H. Spitzberg i W.R. Cupach (Eds.), *The dark side of close relationships* (33- 70). Mawah, NJ: Lawrence Earlbaum.
- Guerrero, L. K.,i Afifi, W. A. (1998). Communicative responses to jealousy as a function of self-esteem and relationship maintenance goals: A test of Bryson's dual motivation model. *Communication Reports*, 11(2), 111-122.
- Guerrero, L. K., Andersen, P. A., Jorgensen, P. F., Spitzberg, B. H., i Eloy, S. V. (1995). Coping with the green-eyed monster: Conceptualizing and measuring communicative responses to romantic jealousy. *Western Journal of Communication*, 59, 270–304.
- Guerrero, L. K., i Eloy, S. V. (1992). Relational satisfaction and jealousy across marital types. *Communication Reports*, 5(1), 23-31.
- Guerrero, L.K., Eloy, S.V., Jorgensen, P.F. i Andersen, P.A. (1993). Hers or His: Sex Differences in the Experience and Communication of Jealousy in Close Relationships. U P.J. Kalbfleisch (Ur.), *Interpersonal Communication: Evolving Interpersonal Relationships* (str. 109-133). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
- Hall, J. H., i Fincham, F. D. (2013). Relationship dissolution following infidelity. *Handbook of divorce and relationship dissolution* (169-184). Psychology Press.
- Harris, C. R. (2003). A review of sex differences in sexual jealousy, including selfreport data, psychophysiological responses, interpersonal violence, and morbid jealousy. *Personality and Social Psychology Review*, 7(2), 102-128.
- Hart, S. L., i Legerstee, M. (2013). *Handbook of jealousy: Theory, research, and multidisciplinary approaches*. John Wiley & Sons.
- Hazan, C. (1987). Conceptualizing romantic love as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52, 511-524.
- Hira, S., i Bhogal, M. S. (2022). Predicting Facebook jealousy in romantic relationships: Further support for attachment style and trust. *Current Psychology*, 41(9), 6166-6169.

- Jesslyn, E., i Dewi, F. I. R. (2020). Trust in Dating Couples: Attachment Anxiety, Attachment Avoidance, and Perceived Partner Responsiveness. *Tarumanagara International Conference on the Applications of Social Sciences and Humanities*, 439, 684-691.
- Johnson, D. J., i Rusbult, C. E. (1989). Resisting temptation: Devaluation of alternative partners as a means of maintaining commitment in close relationships. *Journal of personality and social Psychology*, 57(6), 967.
- Kemer, G., Bulgan, G., i Çetinkaya Yıldız, E. (2016). Gender differences, infidelity, dyadic trust, and jealousy among married Turkish individuals. *Current Psychology*, 35(3), 335-343.
- Kenny, D. A., i Acitelli, L. K. (2001). Accuracy and bias in the perception of the partner in a close relationship. *Journal of personality and social psychology*, 80(3), 439.
- Kirkpatrick, L. A., i Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: a longitudinal analysis. *Journal of personality and social psychology*, 66(3), 502 - 512.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling, Third edition*. New York: The Guilford Press.
- Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. New York, NY: Oxford University Press.
- Lemay, E. P., & Clark, M. S. (2015). Motivated cognition in relationships. *Current Opinion in Psychology*, 1, 72-75.
- Lemay, E. P. Jr., Clark, M. S., i Feeney, B. C. (2007). Projection of responsiveness to needs and the construction of satisfying communal relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92, 834–853.
- Maner, J. K., Rouby, D. A., i Gonzaga, G. C. (2008). Automatic inattention to attractive alternatives: The evolved psychology of relationship maintenance. *Evolution and Human Behavior*, 29, 343–349.
- Marshall, T. C. (2012). Facebook surveillance of former romantic partners: Associations with postbreakup recovery and personal growth. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(10), 521-526. Marshall, T. C., Bejanyan, K., Di Castro, G. i Lee, R. A. (2013). Attachment styles as predictors of Facebook-related jealousy and surveillance in romantic relationships. *Personal relationships*, 20(1), 1-22.

- Martínez-León, N. C., Peña, J. J., Salazar, H., García, A. i Sierra, J. C. (2017). A systematic review of romantic jealousy in relationships. *Terapia psicológica*, 35(2), 203-212.
- Massar, K., i Buunk, A. B. P. (2016). Individual differences in preventive jealousy determine men's jealousy after subliminal exposure to rivals wearing high-or low-status clothes. *Psychological Reports*, 118(1), 219-235.
- Mathes, E.W., Adams, H.E., i Davies, R.M. (1985). Jealousy: Loss of relationship rewards, loss of self-esteem, depression, anxiety, and anger. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, 1552-1561.
- McAndrew, F. T. i Shah, S. S. (2013). Sex differences in jealousy over Facebook activity. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2603-2606.
- Muise, A., Christofides, E. i Desmarais, S. (2014). “Creeping” or just information seeking? Gender differences in partner monitoring in response to jealousy on Facebook. *Personal Relationships*, 21(1), 35-50.
- Muise, A., Christofides, E., i Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *CyberPsychology and Behavior*, 12, 441–444.
- Muscanell, N., Guadagno, R., Rice, L., i Murphy, S. (2013). Don't it make my brown eyes green? An analysis of Facebook use and romantic jealousy. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 16, 237–242.
- Neal, A. M., i Lemay, E. P. (2019). The wandering eye perceives more threats: Projection of attraction to alternative partners predicts anger and negative behavior in romantic relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(2), 450-468.
- Otto, A. K., Laurenceau, J. P., Siegel, S. D., i Belcher, A. J. (2015). Capitalizing on everyday positive events uniquely predicts daily intimacy and well-being in couples coping with breast cancer. *Journal of Family Psychology*, 29(1), 69 – 79.
- Parrott, W. G. (1991). The emotional experience of envy and jealousy. U Salovey, P., *The psychology of jealousy and envy* (3–30). Guilford Press.
- Pavela, I., i Šimić, N. (2012). Ispitivanje ljubomore modificiranim testom implicitnih asocijacija. *Jahr–European Journal of Bioethics*, 3(2), 417-432.

- Pavela, I., i Šimić, N. (2012). Razlike u ljubomori između muškaraca i žena: provjera evolucijske hipoteze i hipoteze uvjerenja. *Psihologijske teme*, 21(1), 105-120.
- Pfeiffer, S. M., i Wong, P. T. (1989). Multidimensional jealousy. *Journal of social and personal relationships*, 6(2), 181-196.
- Phillips, A. (2010). Indignation or insecurity: The influence of mate value on distress in response to infidelity. *Evolutionary Psychology*, 8(4), 736-750.
- Pines A. M. (1998) *Romantic Jealousy: Causes, symptoms, cures*. NY: Routledge.
- Reis, H. T. (2012). Perceived partner responsiveness as an organizing theme for the study of relationships and well-being. U L. Campbell i T. J. Loving (Eds.), *Interdisciplinary research on close relationships: The case for integration* (27–52). American Psychological Association.
- Reis, H. T. (2014). Responsiveness: Affective interdependence in close relationships. U M. Mikulincer i P. R. Shaver (Eds.), *Mechanisms of social connection: From brain to group* (255–271). American Psychological Association.
- Rempel, J. K., Holmes, J. G., i Zanna, M. P. (1985). Trust in close relationships. *Journal of personality and social psychology*, 49(1), 95 - 112.
- Rodriguez, L. M., DiBello, A. M., Øverup, C. S., i Neighbors, C. (2015). The price of distrust: Trust, anxious attachment, jealousy, and partner abuse. *Partner abuse*, 6(3), 298-319.
- Rusbult, C. E., i Buunk, B. P. (1993). Commitment processes in close relationships: An interdependence analysis. *Journal of social and personal relationships*, 10(2), 175-204.
- Rusbult, C. E., i Van Lange, P. A. (2003). Interdependence, interaction, and relationships. *Annual review of psychology*, 54(1), 351-375.
- Rusbult, C. E., Wieselquist, J., Foster, C. A., i Witcher, B. S. (1999). Commitment and trust in close relationships. *Handbook of interpersonal commitment and relationship stability* (427-449). Springer, Boston, MA.
- Rydell, R. J., McConnell, A. R., i Bringle, R. G. (2004). Jealousy and commitment: Perceived threat and the effect of relationship alternatives. *Personal Relationships*, 11, 451–468.
- Salovey, P. (1991). *The psychology of jealousy and envy*. Guilford Press.

- Salovey, P., i Rodin, J. (1986). The differentiation of social-comparison jealousy and romantic jealousy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 1100-1112.
- Sharpsteen, D. J., i Kirkpatrick, L. A. (1997). Romantic jealousy and adult romantic attachment. *Journal of personality and social psychology*, 72(3), 627-640.
- Shaver, P. R., i Brennan, K. A. (1992). Attachment styles and the "Big Five" personality traits: Their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and social psychology bulletin*, 18(5), 536-545.
- Shaver, P. R., i Hazan, C. (1993). Adult romantic attachment: Theory and evidence. *Advances in personal relationships*, 4, 29-70.
- Sheets, V. L., Fredendall, L. L. i Claypool, H. M. (1997). Jealousy evocation, partner reassurance, and relationship stability: An exploration of the potential benefits of jealousy. *Evolution and Human Behavior*, 18(6), 387-402.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 59(5), 971 - 980.
- Šimić, N., Nikolić, M., i Mlakić, T. (2014). Provjera evolucijske hipoteze o ljubomori kod ekstravertiranih i introvertiranih muškaraca i žena. *Medica Jadertina*, 44(3-4), 85-94.
- Šimičević, M. (2017). *Privrženost partneru i facebook ljubomora kod studenata* (Završni rad).
- Šimičević, M. (2019). *Neke odrednice Instagram ljubomore* (Diplomski rad).
- Tipton, R. M., Benedictson, C.S., Mahoney, J., i Hartnett, J. (1978). Development of a scale for assessment of jealousy. *Psychological Reports*, 42, 1217-1218.
- Utz, S., i Beukeboom, C. J. (2011). The role of social network sites in romantic relationships: Effects on jealousy and relationship happiness. *Journal of computer-mediated communication*, 16(4), 511-527.
- Utz, S., Muscanell, N., i Khalid, C. (2015). Snapchat elicits more jealousy than Facebook: A comparison of Snapchat and Facebook use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(3), 141-146.
- Vinkers, C. D., Finkenauer, C., i Hawk, S. T. (2011). Why do close partners snoop? Predictors of intrusive behavior in newlywed couples. *Personal Relationships*, 18(1), 110-124.

- West, M. B. (1983). *Jealousy: an empirical and phenomenological study* (Doctoral dissertation, University of British Columbia).
- White, G.L. (1981). Some correlates of Romantic Jealousy. *Journal of Personality*, 49, 129-145.
- White, G. L., i Mullen, P. E. (1989). *Jealousy: Theory, research, and clinical strategies*. New York, NY: Guilford Press.
- Zandbergen, D. L., & Brown, S. G. (2015). Culture and gender differences in romantic jealousy. *Personality and Individual Differences*, 72, 122-127.

8. PRILOZI

Prilog 1

Ispitivanje faktorskih struktura Skale responzivnosti partnera i Skale povjerenja u bliskim vezama.

U Prilogu 1 nalaze se konfirmatorne faktorske analize *Skala percipirane osjetljivosti partnera na vlastite potrebe* i Skale povjerenja u bliskim vezama.

Pri provedbi konfirmatorne faktorske analize za Skalu percipirane osjetljivosti partnera na vlastite potrebe pretpostavljena je trifaktorska struktura. Partnerovo razumijevanje i podržavanje te općenite čestice čine latentne varijable, a njihove pripadajuće čestice (n=335) njihove indikatore.

Tablica 1.1 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize *Skala percipirane osjetljivosti partnera na vlastite potrebe* (N=335).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Općenite čestice	
Moj partner/ica me stvarno sluša	0,89*
Moj partner/ica je osjetljiv/a na moje potrebe.	0,57*
Razumijevanje	
Moj partner/ica dobro pozna moju osobnost.	0,80*
Moj partner/ica vidi „pravog/u mene“.	0,76*
Moj partner/ica vidi kod mene iste vrline i mane koje i ja vidim.	0,63*
Moj partner/ica me shvaća.	0,87*
Moj partner/ica je svjestan/a što mislim i osjećam.	0,80*
Moj partner/ica me razumije.	0,88*
Moj partner/ica razmišlja slično kao i ja.	0,61*
Moj partner/ica me dobro poznaje.	0,85*
Podržavanje	

Moj partner/ica me uvažava, usprkos mojim manama.	0,86*
Moj partner/ica cijeni i poštuje „pravog“ mene.	0,91*
Moj partner/ica se usredotoči na najbolje u meni.	0,83*
Moj partner/ica izražava zadovoljstvo i potiče me.	0,83*
Moj partner/ica je zainteresiran/a za moje misli i osjećaje.	0,87*
Moj partner/ica je zainteresiran/a da zajedno radimo stvari.	0,72*
Moj partner/ica cijeni moje sposobnosti i mišljenja.	0,85*
Moj partner/ica me poštuje.	0,87*

* $p < 0,001$

Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na djelomično slaganje s pretpostavljenim modelom CFI=0,91, RMSEA = 0,09 (C.I. 0,09 – 0,11) i SRMR = 0,037.

Pri provedbi konfirmatorne faktorske analize za Skalu povjerenja u bliskim odnosima pretpostavljena je trifaktorska struktura. Predvidljivost, pouzdanost i povjerenje čine latentne varijable, a njihove pripadajuće čestice (n=335) njihove indikatore.

Tablica 1.2 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale povjerenja u bliskim odnosima (N=335).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Predvidljivost partnerova ponašanja	
Nikada nisam siguran/a da moj/a partner/ica neće učiniti nešto što mi se ne sviđa ili da me neće osramotiti.	0,513*
Moj/a partner/ica je vrlo nepredvidljiv/a. Nikada ne znam kako će se ponašati iz dana u dan.	0,825*
Vrlo mi je neugodno kad moj/a partner/ica treba donijeti odluke koje će osobno utjecati na mene.	0,631*
Ponašanje mog/je partnera/ice je vrlo konzistentno.	0,342*
Ponekad izbjegavam svog/ju partnera/icu zato što je nepredvidljiv/a i strah me reći ili učiniti nešto što bi moglo izazvati svađu.	0,643*
Pouzdanost partnera	
Imam povjerenja u svog/ju partnera/icu i ne brinem se kada sudjeluje u aktivnostima koje bi drugi smatrali ugrožavajućim za vezu.	0,549*
Moj/a partner/ica je vrlo pouzdan/a, pogotovo oko stvari koje su meni vrlo važne.	0,722*
Siguran/a sam da me moj/a partner/ica neće prevariti, čak i ako se pruži prilika i ako ne postoji mogućnost da ga/ju se razotkrije.	0,691*
Mogu se pouzdati u partnera/icu da će ispoštovati obećanja koja mi je dao/la.	0,804*

Čak i kada moj/a partner/ica daje opravdanja koja zvuče poprilično nevjerovatna, siguran/na sam da govori istinu.	0,603*
Povjerenje u partnera	
Osjećam da partneru/ici mogu reći bilo što čak i ono čega se sramim i kada ne znam kako će reagirati.	0,729*
Znam da će moj/a partner/ica uvijek biti spreman/a i voljan/a ponuditi mi podršku i biti mi oslonac usprkos neizvjesnoj budućnosti i teškim vremenima.	0,803*
Znam da će moj/a partner/ica brinuti za moju dobrobit kada trebamo donijeti važnu odluku.	0,833*
Siguran/a sam da će partner/ica dijeliti sa mnom sve čak i kad to ne očekujem.	0,851*
Mogu se pouzdati u svog partnera da će pozitivno reagirati i kada mu/joj pokažem svoje mane.	0,872*
Kada podijelim svoje probleme s partnerom/icom znam da će on/a reagirati dobronamjerno čak i prije nego što išta kažem .	0,889*
Kada sam s partnerom/icom osjećam se sigurno suočiti se s novim izazovima i nepoznatim situacijama.	0,802*

*p<0,001

Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na djelomično slaganje s pretpostavljenim modelom CFI=0,89, RMSEA = 0,09 (C.I. 0,088 – 0,106) i SRMR = 0,093.

Pri provedbi konfirmatorne faktorske analize za Skale privlačnosti prema alternativnim partnerima analize i procjene partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima pretpostavljena je dvofaktorska struktura. Privlačnost prema alternativnim partnerima i procjena partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima čine latentne varijable, a njihove pripadajuće čestice (n=335) njihove indikatore.

Tablica 1.3 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale privlačnosti prema alternativnim partnerima analize i procjene partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima (N=335).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Privlačnost prema alternativnim partnerima	
„Danas se osjećam zainteresirano za romantični ili seksualni susret s nekom drugom osobom (osim svog/je partnera/ice)”	0.608*
„Koliko ste vremena proveli danas razmišljajući o romantičnom ili seksualnom susretu s nekim drugim (osim svog/je partnera/ice)?“	0.654*
„Koliko ste drugih ljudi (osim svog partnera) danas odmjerili (tj. pogledali s romantičnim ili seksualnim zanimanjem)?“	0.819*
„S koliko ste drugih ljudi (osim svog partnera) danas oćijukali?“	0.705*
Procjena partnerove privlačnosti prema alternativnim partnerima	
„Danas se moj/a partner/ica osjećao/la zainteresirano za romantičan ili seksualni susret s nekom drugom osobom (osim mene).“	0.777*

„Prema Vašem mišljenju, koliko je vremena Vaš/a partner/ica danas proveo/la razmišljajući o romantičnom ili seksualnom susretu s nekom drugom osobom (osim Vas) ?“	0.870*
„Prema Vašem mišljenju, koliko je drugih ljudi (osim Vas) danas Vaš/a partner/ica odmjerio/la (tj. pogledali s romantičnim ili seksualnim zanimanjem)?“	0.869*
„Prema Vašem mišljenju, s koliko je drugih osoba (osim Vas) Vaš/a partner/ica danas očijukao/la/koketirao/la?“	0.769*

Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na djelomično slaganje s pretpostavljenim modelom CFI=0,86, RMSEA = 0,179 (C.I. 0,158 – 0,200) i SRMR = 0,069.

Prilog 2 Prikaz matrice korelacija svih korištenih varijabli na uzorku sudionika u ljubavnoj vezi (N=335)

Tablica 2. Prikaz interkorelacija svih varijabli korištenih na uzorku sudionika u ljubavnoj vezi (N=335).

	SPOL	EMOCIONALNA LJUBOMORA	KOGNITIVNA LJUBOMORA	BIHEVIORALNA LJUBOMORA	INSTAGRAM LJUBOMORA	PERC. OSJETLJIVOST PARTNERA	POVJERENJE U BLISKIM ODNOSIMA	PRIVLAČNOST PREMA ALTERNATIVNIM PARTNERIMA	PROCJENA PARTNEROVE PRIVLAČNOSTI PREMA ALTERNATIVNIM PARTNERIMA
SPOL	-	-0,1	-0,09	-0,19*	-0,11*	0,02	-0,04	0,12*	-0,04
EMOCIONALNA LJUBOMORA	-	-	0,52*	0,53*	0,73*	0,02	-0,08	-0,14*	-0,01
KOGNITIVNA LJUBOMORA	-	-	-	0,54*	0,50*	-0,19*	-0,36*	0,01	0,22*
BIHEVIORALNA LJUBOMORA	-	-	-	-	0,61*	-0,12*	-0,20*	0,03	0,16*
INSTAGRAM LJUBOMORA	-	-	-	-	-	0,01	-0,14*	-0,17*	0,09
PERC. OSJETLJIVOST PARTNERA	-	-	-	-	-	-	0,62*	-0,21*	-0,25
POVJERENJE U BLISKIM ODNOSIMA	-	-	-	-	-	-	-	-0,17*	-0,30*
PRIVLAČNOST PREMA ALTERNATIVNIM PARTNERIMA	-	-	-	-	-	-	-	-	0,39*
PROCJENA PARTNEROVE PRIVLAČNOSTI	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*p<0,05

Prilog 3 Izračun korelacije kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore sa samoprocjenom ljubomore.

Tablica 3. Tablični prikaz koeficijenta korelacije kognitivne, emocionalne i bihevioralne ljubomore sa samoprocjenom vlastite ljubomore (N=335).

Varijable	Samoprocjena vlastite ljubomore
Kognitivna ljubomora	0,55*
Emocionalna ljubomora	0,66*
Bihevioralna ljubomora	0,49*

* $p < 0,05$

Prilog 4

Izračun povezanosti vlastite privlačnosti prema drugim osobama i procjene partnerove privlačnosti prema drugima, izračun povezanosti privlačnosti s Instagram, kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom, te izračun t-testova kako bi se ustanovilo postoji li razlika u ljubomori s obzirom na privlačnost ili ne.

Tablica 4.1. Prikaz Pearsonovog koeficijenta korelacije između privlačnosti koju osjećaju pojedinci i procjene privlačnosti koju osjećaju partneri (N=335).

Varijable	Procjena partnerove privlačnosti
Privlačnost koju osjećaju pojedinci	0,39*

* $p < 0,05$

Tablica 4.2. Prikaz Pearsonovih koeficijenata korelacije između privlačnosti koju osjećaju pojedinci i njihove procjene partnerove privlačnosti s kognitivnom, emocionalnom, bihevioralnom i Instagram ljubomorom (N=335).

Varijable	Kognitivna ljubomora	Emocionalna ljubomora	Bihevioralna ljubomora	Instagram ljubomora
Privlačnost koju osjećaju pojedinci	0,01	-0,14*	0,03	-0,17*
Procjena partnerove privlačnosti	0,22*	-0,01	0,16*	0,09

*p<0,05

Tablica 4.3. Prikaz rezultata t-testa na nezavisnim uzorcima provedenog kako bi se ustanovila razlika u kognitivnoj, emocionalnoj, bihevioralnoj i Instagram ljubomori s obzirom na to osjećaju li pojedinci privlačnost prema drugim osobama osim svog partnera ili ne (N=335).

Varijable	Ne osjećaju privlačnost prema drugim osobama		Osjećaju privlačnost prema drugim osobama		t	df
	M	SD	M	SD		
Kognitivna ljubomora	12,74	5,00	12,8	5,14	0,12	333
Emocionalna ljubomora	24,61	8,84	22,08	8,59	-2,06*	333
Bihevioralna ljubomora	11,89	3,75	12,11	4,52	0,47	333
Instagram ljubomora	1,8	1,31	1,37	1,28	-3,17*	333

*p<0,05

Tablica 4.4. Prikaz rezultata t-testa na nezavisnim uzorcima provedenog kako bi se ustanovila razlika u kognitivnoj, emocionalnoj, bihevioralnoj i Instagram ljubomori s obzirom procjene pojedinaca osjećaju li njihovi partneri privlačnost prema drugim osobama ili ne (N=335).

Varijable	Partnera ne privlače druge osobe		Partnera privlače druge osobe		t	df
	M	SD	M	SD		
Kognitivna ljubomora	11,68	4,22	13,93	5,59	-4,17*	333
Emocionalna ljubomora	23,63	9,09	23,51	8,24	0,13	333
Bihevioralna ljubomora	11,34	3,49	12,67	4,54	-3,01*	333
Instagram ljubomora	1,53	1,24	1,77	1,39	-1,72	333

*p<0,01

Prilog 5.

Tablica 5. Prikaz rezultata razlike u korelacijama između Instagram ljubomore s kognitivnom, emocionalnom i bihevioralnom ljubomorom. (N=335).

Varijable 1	Koeficijenti korelacije 1	Varijable 2	Koeficijenti korelacije 2	p
Instagram ljubomora i kognitivna ljubomora	0,50	Instagram ljubomora i emocionalna ljubomora	0,73	p = 0,000*
Instagram ljubomora i kognitivna ljubomora	0,50	Instagram ljubomora i bihevioralna ljubomora	0,61	p = 0,401*
Instagram ljubomora i emocionalna ljubomora	0,73	Instagram ljubomora i bihevioralna ljubomora	0,61	p = 0,0048*

*p<0,05